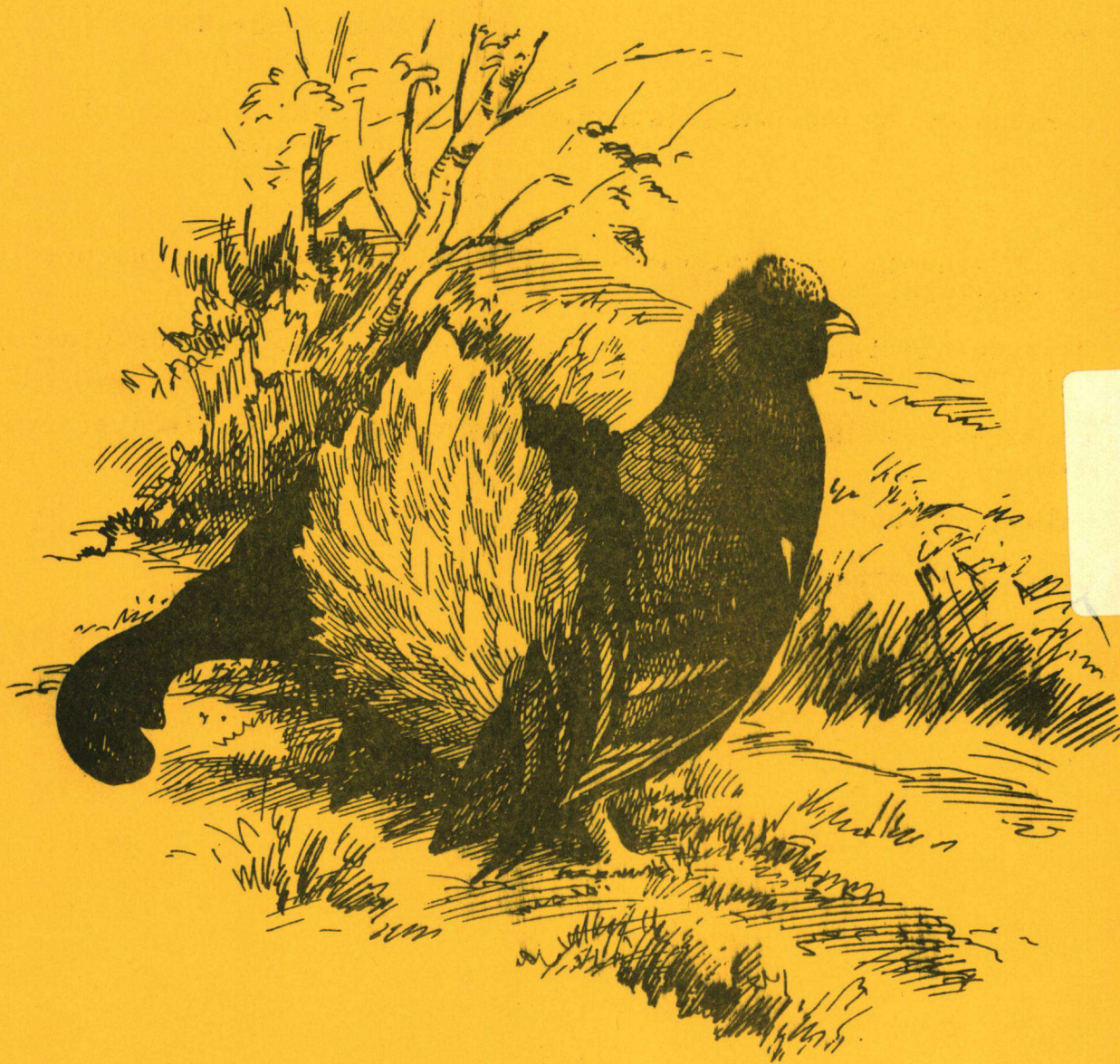

DE KORHAAN

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland
Willem-Jan Hoeffnagel
Pieter Schut
Ruud Willemstein

Redactieadres : Menno Simonszhof 84
1216 LM Hilversum

Verzending en ledenadministratie: Bep Dwars-Van Achterbergh
Prinsenstraat 15
1211 LS Hilversum
035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.

De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 1 juli.

ISSN: 0929-8762

Inhoud

Van de redactie	34
Van de voorzitter	34
Overleg vermindert afschot van Knobbelzwanen	35
Projectgroep zoekt eerste Gierzwaluwen	35
Grote zilverreiger vestigt zich in het Naardermeer	36
Zwarte stern onderzocht in Ankeveense Plassen en Vuntus	38
Beheer Gooise heidevelden: Hekkenwerk of Gekkenwerk?	40
Hekkenwerk of Gekkenwerk? (2)	42
Hekkenwerk of Gekkenwerk? (3)	46
Hekkenwerk of Gekkenwerk? (4)	47
Haantjes	48
Nieuwbouw voor Vogelasiel Het Gooi gaat van start	49
Provincie Noord-Holland zoekt braakballen uit Gooi en Vechtstreek	50
Plan voor nieuwe verbinding tussen Loosdrecht en de Vecht	51
Bezoek het Laarder Wasmeer	51
Eempoldertellingen in 1993	52
VWG-bestuur op bezoek bij Vogel- en Natuurwacht Vijfheerenlanden	53
Ooievaar bij voormalig Majella-Ziekenhuis in Bussum	53
Mijmeren over de Eempolders	54
Doodtij bij het Verdonken Land van Saeftinghe	55
(On)Gelukkig met Natuurmonumenten	57
Broedvogels van Noord-Holland in de uitverkoop	58
Over Zwartkopgrasmussen en ander stoffig spul	59
Woningbouw bedreigt vogels op het IJmeer	60
Opheffen van veldpolitie is slecht voor vogels	61
Programma	62
Mutaties Ledenbestand	63
Ontvangen Literatuur	63
Veldwaarnemingen	64
Veldwaarnemingen	65
Informatiebijeenkomst over plan beperking Knobbelzwanenafschot	66

Van de redactie

Hopelijk is het een schok in positieve zin. Na een lange voorbereidingsperiode is de vernieuwing van ons blad eindelijk voor iedereen zichtbaar geworden. Met behulp van een speciaal aangeschaft computerprogramma gaf de redactie De Korhaan een ander gezicht. Als onderdeel van deze "face-lift" werd ook de inhoud wat anders. Hopelijk wennen de lezers snel aan de nieuwe opzet.

Overigens is dit nog niet de definitieve vorm van De Korhaan. Plannen om het drukproces en de voorpagina te verbeteren zijn in ontwikkeling. Suggesties van leden en niet-leden zijn als altijd van harte welkom.

Auteurs willen we vragen kopij zo veel als mogelijk is aan te leveren op floppy. We kunnen de

meeste systemen verwerken. Auteurs zonder pc moeten zich niet laten afschrikken, want ook hun getikte of handgeschreven stukken blijven welkom. Wel zouden we een ieder willen vragen stukken niet langer te maken dan nodig is. We zijn met z'n allen zo actief geworden, dat de tijd van gebrek aan kopij achter ons ligt. Hoera!

Van de voorzitter

HEKKEN

Deze zomer zal er een begin gemaakt worden met de uitvoeringswerkzaamheden voor enkele voorzieningen op de Bussumer- en Westerheide die de invoering van begrazing in die gebieden mogelijk zullen maken. Nadat begin februari door het GNR drie voorlichtingsavonden waren georganiseerd, is over het begrazingsplan een uitvoerige discussie gevoerd en verschenen er in de media verscheidene artikelen en berichten van voor- en tegenstanders. In deze Korhaan kunt u kennismaken van de standpunten van enkele van onze leden.

Naar de mening van het bestuur van de Vogelwerkgroep is het goed dat het plan door zal gaan. Het oppervlak van het gebied waar wandelaars hun honden los kunnen laten rondlopen is inmiddels met ongeveer 11% vergroot. Het valt te verwachten dat de recreatiedruk in deze randzones zal toenemen. Dat kan gevolgen hebben voor sommige vogelsoorten in dit gebied. Wij hopen dan ook dat het GNR bij de inrichting en het beheer van deze zones de 'belangen' van,

vooral de kwetsbare vogelsoorten, goed in het oog zal houden.

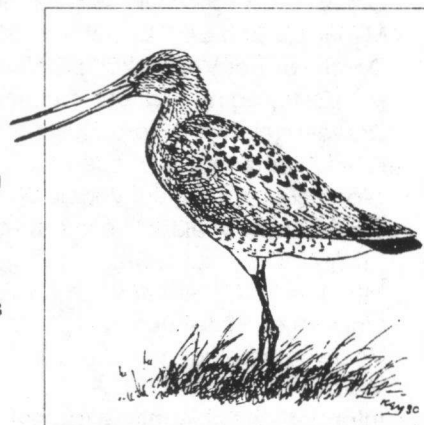
HUISZWALUW

De Huiszwaluw heeft het ook al jaren niet bepaald gemakkelijk in ons land. De achteruitgang van deze soort wordt, in elk geval voor een deel, verklaard doordat het maken van de nesten steeds moeilijker wordt. Op veel plaatsen waar vroeger kolonies voorkwamen is, bijvoorbeeld, de afstand naar de gebieden waar de klei voor de nesten werd verzameld te groot geworden of is het materiaal moeilijker bereikbaar geworden door de aanleg van nieuwbouwwijken.

Omdat in zulke situaties het gebruik van kunstnesten kan helpen, probeert de Vogelwerkgroep al een aantal jaren het gebruik daarvan te stimuleren. Onlangs hebben wij daarvoor een beroep gedaan op het Zuiveringschap Amstel en Gooiland om gezamenlijk te zoeken naar mogelijkheden voor Huiszwaluwnesten.

OEVERZWALUW

Ook de Oeverzwaluw krijgt hulp van de Vogelwerkgroep. De overzwaluwenwand bij het ge-

Grutto

maal in de Horstermeer is toe aan een opknappbeurt. Binnenkort zal men deze wand, met behulp van enkele leden van de Vogelwerkgroep, weer gaan afsteken en geschikt maken voor nieuwe nesten.

WEIDEVOGELS

Dit jaar zal de Vogelwerkgroep ook meer aandacht schenken aan de weidevogelbescherming. Nadat er al enkele jaren nesten gemerkt en beschermd zijn in De Kampen (in de regel abusievelijk aangeduid als 'Oostermeent'), zullen wij dit jaar op enkele percelen in de Maatpolder gaan beschermen. Dit jaar worden deze

activiteiten ook nog uitgebreid. In het Vechtplassengebied zal Guus van der Poel met een aantal mensen beginnen met dit werk. Hoewel de Vogelwerkgroep al vele jaren geleden pogingen heeft gedaan de actieve bescherming van weidevogels in deze omgeving op gang te krijgen, onder meer door het geven van voorlichting aan de boeren, bleek dat er niet zo eenvoudig. Het is dan ook goed dat nu meer ervaring mee wordt opgedaan.

BESTUUR

Joke van Velsen was onlangs twaalf en half jaar lid van het bestuur. Zij werd daarom tijdens de bestuursvergadering op 15 maart even in het zonnetje gezet

en bedankt voor het vele werk. Met een enorm enthousiasme heeft zij in de loop der jaren, naast vele andere werkzaamheden voor de Vogelwerkgroep, waarschijnlijk al ruim vijftientig vogelweekends georganiseerd en honderden excursies.

Tijdens de algemene ledenvergadering, op 24 maart, is besloten tot wat aanpassingen van de subgroepen. De Subgroep Eempoldertellingen zal worden samengevoegd met de Subgroep Avifauna. Verder zullen de activiteiten van de Subgroep Korhaan en van de Subgroep Propaganda worden gebundeld in een nieuwe Subgroep Communicatie, die zich met de interne- en externe communicatie

bezig zal houden. Hoewel Rob van Veen actief zal blijven in de Subgroep Avifauna, zal hij geen deel meer uitmaken van het bestuur. Ook nemen wij afscheid van Rick van den Akker als lid van het bestuur. Hij kon zich niet meer verkiesbaar stellen. Mede namens de andere leden van het bestuur wil ik Rob en Rick nogmaals heel hartelijk danken voor hun inzet. De nieuwe samenstelling van het bestuur vindt u elders in deze Korhaan.

Rob Kole

Overleg vermindert afschot van Knobbelzwanen

Het contact van onze subgroep Natuurbescherming met de jagers heeft geleid tot samenwerking om het "Knobbelzwanen-probleem" beheersbaar te maken. Voor een uiteenzetting van de problemen en de tot nu toe genomen acties van de subgroepen, verwijzen we naar eerdere Korhaan.

Een manier om het jaarlijks doodschieten van duizenden zwanen te beperken, is om hun aanwas te verminderen. De VWG en de Wildbeheerseenheid IJmeer en Vechstreek gaan dit voorjaar gezamenlijk bij nestende Knobbelzwanen een aantal eieren onklaar maken, zodat deze niet uitkomen. Een moeilijke en tijdrovende taak, maar nogmaals: het zal de "afschotacties" van de zwanenschutter danig beperken. Voorlopig zal deze actie een proef zijn. Na evaluatie zal worden beslist of hiermee kan worden doorgegaan. Tevens wordt hiermee een begin gemaakt van zeer selectieve sa-

menwerking tussen dieren- en natuurbeschermingsverenigingen met de Wilbeheers-eenheden (jagers). Hierom is nadrukkelijk gevraagd door de politieke partijen in de Tweede Kamer tijdens de behandeling van

de nota Jacht- en Wildbeheer van staatssecretaris Gabor van natuurbeheer. Met andere woorden: niet alleen de jachtwereld bepaalt wat met in het wild levende dieren gebeurt, maar tevens de dierenbeschermers.

Projectgroep zoekt eerste Gierzwaluwen

De Projectgroep Gierzwaluwen van onze vogelwerkgroep wil op tal van manieren meer aandacht vragen voor de positie van de Gierzwaluwen in ons werkgebied.

In deze periode vraagt de projectgroep de eerste waarnemingen van Gierzwaluwen met datum, aantal en plaats aan ons adres Postbus 1028, 1200 BA Hilversum te melden.

De Projectgroep Gierzwaluwen heeft zich inmiddels bij de in december 1993 opgerichte Landelijke Werkgroep Gierzwaluwen-Nederland aangesloten. Onze leden Dick Jonkers, Jacques Meijer en Jaap Taapken werken

actief mee in deze landelijke werkgroep, die meer eenheid wil brengen in de berichtgeving en informatie over Gierzwaluwen in ons land.

De Projectgroep Gierzwaluwen gaat ook in 1994 weer in de Gooise gemeenten kijken om broedplaatsen vast te stellen en zo mogelijk broedparen te tellen.

Geïnteresseerden die af en toe mee willen gaan met de plaatselijke coördinatoren van de projectgroep kunnen zich opgeven bij Dick Jonkers, Koggewagen 3, 1261 KA Blaricum, 02152-60456 of fam. Dwars, Prinsenstraat 15, 1211 LS Hilversum, 035-233973.

Het heeft nog niet erg veel aandacht gekregen, maar tamelijk onopgemerkt heeft zich een spectaculaire nieuwe soort in het werkgebied van onze vogelwerkgroep gevestigd. De Grote zilverreiger (*Egretta alba*) broedt in het Naardermeer en het lijkt er op dat het niet bij een incidenteel broedgeval blijft. Rombout de Wijs hield de ontwikkelingen rond de Grote zilverreiger bij in het kader van de Broedvogelmonitoring van het Naardermeer.

Op verzoek van De Korhaan stelde hij zijn gegevens beschikbaar voor dit artikel.

Rombout de Wijs

Grote zilverreiger vestigt zich in het Naardermeer

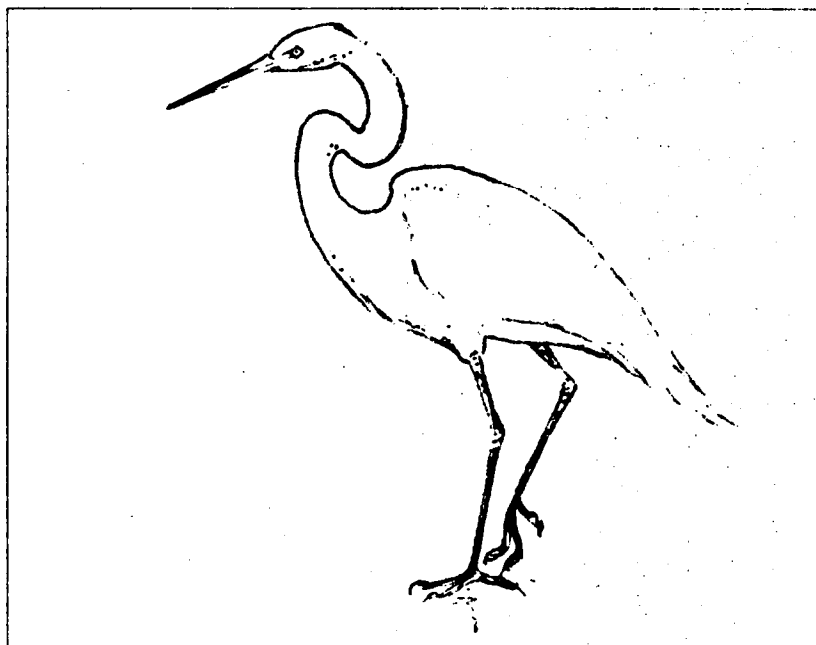
Over het broeden van de Grote zilverreiger in het Diemontsbos, in het noordwestelijke deel van het Naardermeergebied nabij De Visserij, werd al enige jaren gespeculeerd. Al in 1991 verbleven hier af en toe Grote zilverreigers, maar zekerheid over broeden was er niet.

Die zekerheid kwam wel in 1992.

Op 10 maart werd een paartje gezien dat boven de Blauwe reigerkolonie op deze plek rondvloog en er ook (waarschijnlijk) neerstreek. Op 5 mei werd nestbouw geconstateerd in de bomen tussen de Blauwe reigers. Dit kon vanaf de Grote Meer worden bekeken. Eén exemplaar had een nog gedeeltelijk gele snavel.

Op 14 mei werd vanaf het spoorweggebouw langs de spoorlijn een overvliegend exemplaar gezien, dat vanuit de richting van het Diemontsbos kwam en tot zeer ver in de richting van Ankeveen vliegend kon worden gevolgd.

Op 21 mei werden vanaf een plek op de Grote Meer met een telescoop wat uitgebreidere observaties verricht. Er kon toen worden gezien dat een vogel op

Grote Zilverreiger

het nest zat te broeden en hiervan in veertig minuten slechts driemaal opstond. De lange witte sierven op de rug konden goed worden bekeken, evenals het feit dat de snavel zeer dun (in vergelijking met de even grote Blauwe reigers) en geheel zwart was. Er werden op een bepaald moment enige strubbelingen met naburige reigers gezien, maar deze werden hierbij verjaagd.

In mei en juni werden nog diverse waarnemingen van de vogels op het nest gedaan. Hierbij bleek onder meer dat de snavel van beide vogels inmiddels zwart was geworden.

Op 23 juni werd van 7.00 tot 9.05 uur vanuit een boom aan de rand van het gebied het nest vanaf circa veertig meter afstand bekeken. Hierbij bleek dat er minstens twee jongen in het nest

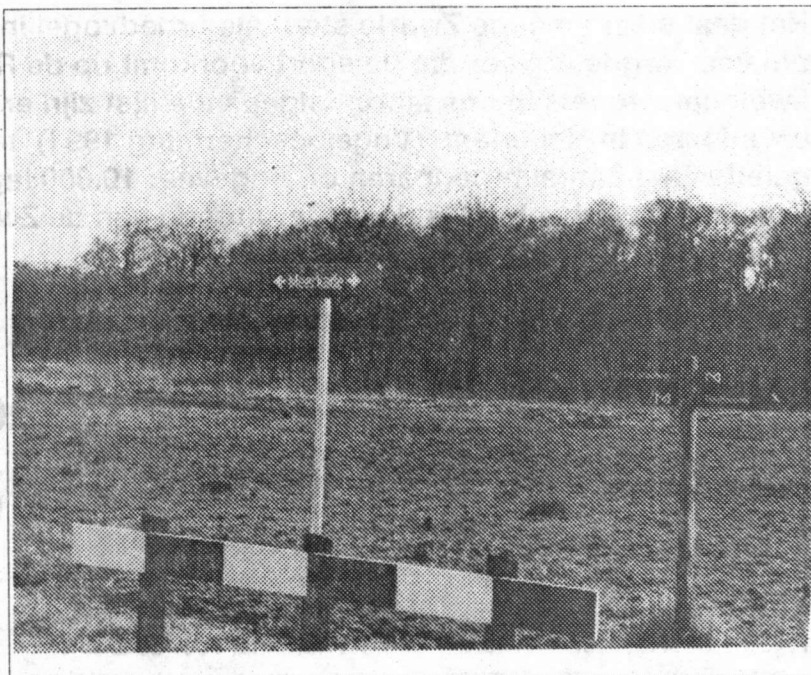
aanwezig waren. Er werd in die periode slechts eenmaal gevoerd. Hierbij konden wederom de zeer lange sierveren worden gezien, veel langer dan vleugels of staart. De nek bleek in vergelijking met die van juveniele Blauwe reigers langer en slanker. Hetzelfde gold voor de snavel. Na afloop van deze observaties werd naar het nest geslopen, zonder de vogels te storen: slechts één jong (met gele snavel) gliurde even over de rand van het nest naar beneden. Het nest bleek vrij klein en zat in een zwarte els op een hoogte van zeven tot negen meter.

Op 8 juli werden twee vliegende Grote zilverreigers, die vrijwel geheel gele snavels hadden, in de bomen gezien. Dit moeten dus twee succesvol uitgevlogen jongen zijn geweest.

Medewerkers van Natuurmonumenten hebben diverse malen gezien dat de adulte vogels fourageerden in de weilanden rondom het Naardermeer, vooral in de Keverdijkse-Overscheense Polder en de Nieuwe Keverdijkse Polder. Voor zover mij bekend is dit de tweede maal in Nederland dat Grote zilverreigers in een boom broedden. De eerste maal vond plaats in Eernewoude (Fr.) in 1986. Doorgaans broeden Grote zilverreigers in Nederland in het riet, met name in de Oostvaardersplassen.

In 1992 werd een broedpoging gedaan door een Grote zilverreiger samen met een Blauwe reiger in de Nieuwkoopse Plassen. Ook deze poging vond plaats in een boom. In 1993 werd deze poging hier niet herhaald.

Het is, achteraf gezien, niet geheel onmogelijk dat de waarnemingen van 1991 ook al op een mogelijk broedgeval duiden. Toen werden zowel op 31 mei als op 23 juni naar het

Het Diemontsbos bij De Visserij

Diemontsbos toe vliegende vogels waargenomen. Eerdere waarnemingen van deze soort werden in het Naardermeer gedaan in 1981, 1984 en 1988. Ook in 1993 werd er zeker door de Grote zilverreiger gebroed in het Diemontsbos. Hiervan zijn echter veel minder gegevens bekend, omdat er een andere plek was uitgekozen, welke (in tegenstelling tot 1992) niet goed kon worden bekeken. Over jongen en het uitvliegen daarvan bestaat dus geen zekerheid, maar in het vroege voorjaar werd wel nestbouw geconstateerd. Bij een telling in het broedseizoen vanuit een vliegtuig, werd door M. Zijlstra niet alleen het broeden bevestigd, maar werd bovendien een tweede broedende Grote zilverreiger op een ander nest gezien! Dit voorjaar zullen opnieuw de nodige speurtochten naar de Grote zilverreiger in het Naardermeer worden ondernomen. Dan zal blijken of deze soort, die buiten het Naardermeer sinds 1939 slechts zes keer in ons werkgebied werd waargenomen, van

plan is om zich hier definitief te vestigen.

Met dank aan Johan van Galen Last, Henk v.d. Kooij, Pieter Schut, Cees de Vries en Menno Zijlstra.

Het gaat slecht met de Zwarte stern als broedvogel in Nederland. De sterke afname zorgde er voor dat de soort voorkomt op de Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogels in ons land. Volgens die lijst zijn er nog ongeveer 1100 broedparen in Nederland (Vogelbescherming 1994), terwijl een halve eeuw geleden het aantal broedparen op ongeveer 10.000 lag (SOVON 1987). Ook in ons werkgebied is de achteruitgang van de Zwarte stern verontrustend.

Pieter Schut

Zwarte stern onderzocht in Ankeveense Plassen en Vuntus

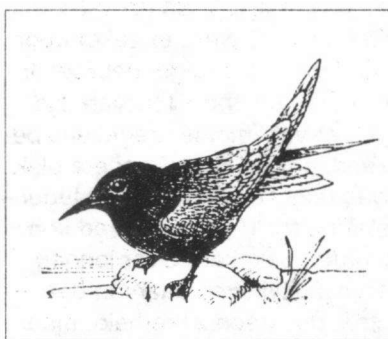
Uit beschrijvingen van Jac. P. Thijsse nemen we aan dat in 1912 op het Naardermeer tenminste 400 broedparen aanwezig moeten zijn geweest (Jonkers et al 1987). Ook in 1943 werden hier nog 200 broedparen geteld. Maar na het jaar 1984 is de Zwarte stern als broedvogel volledig uit het Naardermeer verdwenen (Archief Natuurmonumenten).

In twee andere delen van het Vechtplassengebied (Ankeveense Plassen en de Vuntus) zijn nog wel substantiele kolonies aanwezig. Daar en in de Ooypolder bij Nijmegen deed A.J. Beintema in 1992 zeer intensief onderzoek naar de broedbiologie van de Zwarte stern. De eerste resultaten van dit onderzoek naar de factoren die het voorkomen van de Zwarte stern in Nederland bepalen, zijn onlangs in rapportvorm verschenen bij het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek.

In tegenstelling tot bij sommige andere moerasvogels moet volgens Beintema de achteruitgang van de Zwarte stern worden toegeschreven aan factoren binnen het broedgebied.

Landbouwintensivering en milieuvervuiling spelen een rol. Door waterverontreiniging is

krabbescheer praktisch verdwenen, de plant die het drijvende nestmateriaal voor de Zwarte stern vormde. In een aantal natuurreservaten zoals de Ankeveense Plassen blijft de soort nog stabiel vanwege de aangeboden kunstmatige nestgelegenheid in de vorm van vlotjes en drijvende rietmatten.

Zwarte stern

Naast het ontbreken van voldoende nestgelegenheid speelt volgens Beintema ook de voedselsituatie de Zwarte stern parten. Steeds meer insecten zijn uit ons land verdwenen als gevolg van vervuiling en vermessing. Van insecten moet de Zwarte stern leven, dus zo ontstond de veronderstelling dat de sterns hierdoor niet meer in staat zijn in voldoende mate nageslacht te produceren. Uit het onderzoek blijkt dat de sterns

ook veel kleine vis eten en zelfs regenwormen.

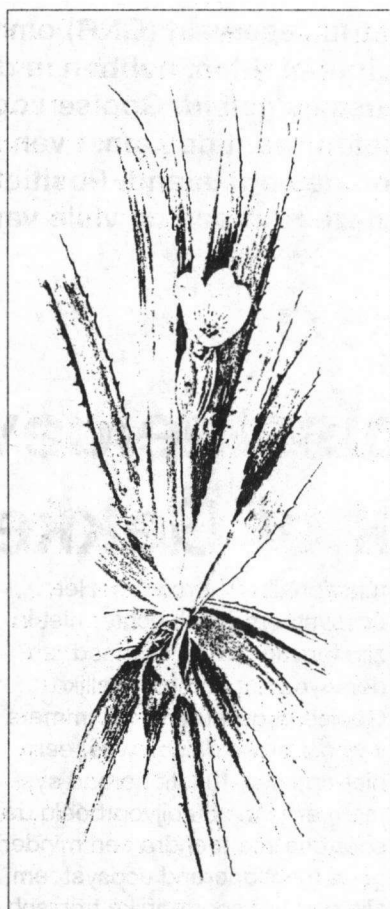
Beintema vond in de Ankeveense Plassen en in de Vuntus in 1992 in totaal 52 nesten met eieren, waarvan er 39 zijn uitgekomen. Van die 39 paren, hebben er 18 (46 procent) een of meer vliegvlugge jongen voortgebracht. Het totaal aantal vliegvlugge jongen uit deze nesten wordt geschat op 33, dat is 1,83 per succesvol nest. Bovendien zijn zeven jongen vliegvlug geworden uit drie nesten die tijdens het broeden onopgemerkt zijn gebleven voor de onderzoeker. Van de 52 gevonden nesten zijn er vier aangemerkt als vervolglegels van mislukte broedsels. Het totaal aantal paren wordt dus geschat op $52 - 4 + 3 = 51$. In totaal levert dit 40 vliegvlugge jongen op over 51 paren, dat is gemiddeld 0,78 jongen per paar. Daarmee kwalificeert Beintema het broedsucces in deze gebieden als "normaal".

Zowel in de Vuntus als op de Ankeveense Plassen biedt Natuurmonumenten de Zwarte stern kunstmatige broedgelegenheid. Deze waren slechts gedeeltelijk door de sterns in gebruik genomen. In de Vuntus waren twee kolonies

aanwezig. Hoewel hier enkele petgaten met drijfbalken speciaal zijn afgesloten voor de Zwarte stern, prefereerde de soort het voor roeiers en kanovaarders geopende deel van de plassen, vlakbij de toeristische kanoroute. Van de zeven nesten lag er één op een vlotje, vijf op waterleliewortels en een op lisdodde wortels. In het afgesloten deel werden slechts twee nesten gevonden.

Ook in Ankeveen werden twee kolonies bekeken. Eén kolonie maakte vrijwel geheel gebruik van kunstmatige nestgelegenheid. Er lagen 22 vlotjes, waarvan er 12 door sterns werden gebruikt. De tweede kolonie in Ankeveen bestond geheel uit nesten op natuurlijke nestgelegenheid in een petgat. Er werden 15 nesten gevonden op waterleliewortels. Drie nesten op lisdodde wortels vlak aan de oever bleven onopgemerkt, tot er jongen gevoerd bleken te worden.

Op een aantal manieren onderzocht Beintema welke factoren het broedsucces van de Zwarte stern bepalen. Eieren werden opgemeten, de kuikens werden gemeten om de voortgang van de groei te kunnen bepalen en ook enkele oudervogels werden geringd, gewogen en gemeten. Hoewel Kokmeeuwen vaak beschuldigd worden van nestroof, is dit tijdens dit onderzoek nergens geconstateerd. In Ankeveen broeden de Kokmeeuwen en de Zwarte sterns in gemengde kolonies. De meeuwen weten zodoende al wekenlang precies waar de sterns zitten. Toch is nooit waargenomen dat een meeuw een poging waagde een ei of een kuiken te pakken. Wel gingen er nesten verloren omdat de ondergrond spontaan uiteen viel, of doordat

Krabbescheer

eenden op deze ondergrond wilden rusten. Dit probleem begint volgens Beintema in Ankeveen in de eerste week van juli ernstige vormen aan te nemen, als plotseling het aantal eenden dat daar rust zoekt om te komen ruïen, sterk toeneemt.

Concluderend stelt Beintema vast dat de Zwarte stern het in 1992 goed tot zeer goed gedaan heeft in de bestudeerde gebieden. Het is natuurlijk denkbaar dat 1992 een uitzonderlijk gunstig broedseizoen geweest is. In elk geval mag uit de cijfers uit het onderzoek niet de conclusie getrokken worden dat de Zwarte stern in het Vechtplassengebied weer een opgaande lijn vertoont. Omdat het onderzoek van Beintema uitermate intensief

was, is vergelijken met eerder onderzoek niet reeël.

Voor Beintema bleven na dit onderzoek in 1992 nog vele vragen open. Daarom heeft hij besloten dit onderzoek naar de Zwarte stern in dezelfde gebieden in 1993 voort te zetten. Het rapport over 1993 is momenteel in voorbereiding.

Geraadpleegde literatuur:

Beintema, A.J. 1993. Broedprestaties van de Zwarte stern in 1992. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek rapport 0.26, Arnhem.

Harder, J. 1992. Vogels zien en beschermen. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave nummer 79.

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken. 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Ruitenbeek, W., C.J.G. Scharringa & P.J. Zomerdijk. 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Assendelft.

SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse vogels. Arnhem.

Vogelbescherming Nederland, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland, Zeist. Persbericht.

De plannen van het Goois Natuurreservaat (GNR) om de begrazing van de Gooise heidevelden verder uit te breiden, hebben in de afgelopen maanden op vele fronten tot verhitte discussies geleid. Gooise vogelaars hebben zich in deze discussie niet onbetuigd gelaten, want de komst van meer Charolais-runderen heeft mogelijk ook effecten op de vogelstand. Positief of negatief? Daarover verschillen de meningen. In deze Korhaan de visie van enkele van onze leden.

Jeroen Brandjes

Beheer Gooise heidevelden: Hekkenwerk of Gekkenwerk?

Hoewel het Goois Natuurreservaat (GNR) vooral in hondebezitters het merendeel van zijn tegenstanders ziet inzake de omheining en runderbegrazing van de Bussumer- en Westerheide, stel ook ik als bioloog en niet-hondebezitter, vragen bij de primaire noodzaak van dit project en dan met name met betrekking tot de argumentvoering ervan door het GNR en de Vogelwerkgroep (VWG) Het Gooi en Omstreken.

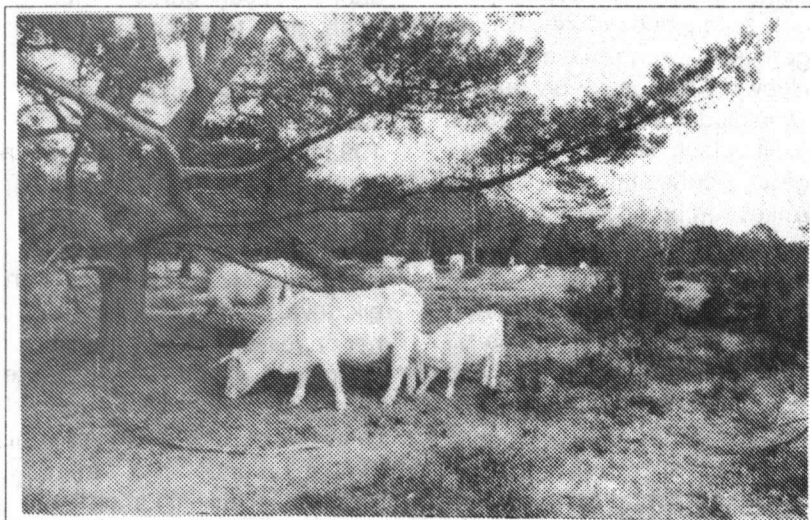
Op de onlangs gehouden voorlichtingsavonden van het GNR werd bij de verdediging van de gunstige effecten van runderbegrazing door het GNR gerefereerd aan het zogenaamde succes van runderbegrazing op de reeds eerder (winter 1989/90) afgerasterde Zuiderheide. Deze gunstige effecten zouden passen binnen de doelstelling van het GNR om de oude natuurlijke waarden van de Gooise heidevelden terug te krijgen en te behouden.

Om de arbitraire keuzen die hierbij gemaakt zijn te verdedigen, omzeilden de "deskundigen" elke democratische inspraak van belanghebbenden vakkundig, door middel van het onware argument dat begrazingsbeheer noodzakelijk is om het ecosysteem in zijn

functionaliteit te redden. Het ecosysteem wordt echter niet in zijn functioneren geschaad, anders was het oorspronkelijke Gooise ecosysteem, dat immers verbost en heideloos was, een niet-optimaal functionerend systeem en dan zou bijvoorbeeld de soortenarme toendra een minder goed functionerend ecosysteem zijn dan het soortenrijke tropisch regenwoud. Het GNR wil slechts onwenselijke veranderingen van het ecosysteem (vergrassing, verbossing, verdwijning van karakteristieke flora en fauna) tegengaan.

ESTHETICA

De mens is door zijn gevoel voor esthetica geneigd om een grotere biodiversiteit te relateren aan een beter ecosysteem. Te recht, maar niet als subjectief argument te gebruiken in een moeilijk maatschappelijk vraagstuk, waar met het oog op de verschillende belangengroepen en noodzakelijkheid ook objectiviteit een rol moet spelen. Daar komt bij dat het positieve effect van runderbegrazing op de Zuiderheide mijns inziens op nogal propagandistische wijze wordt overtrokken en daarom runderbegrazing als beheersvorm voor de gehele Bussumer-

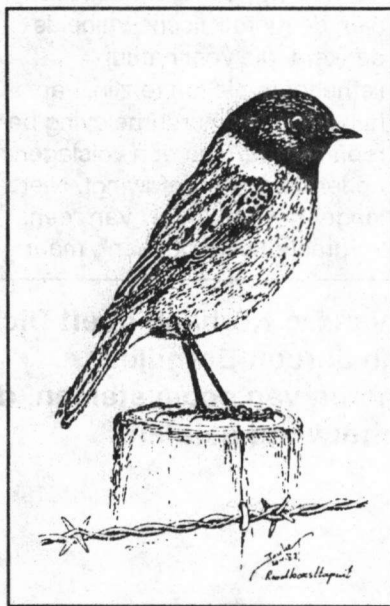

Charolaisrunderen op de Zuiderheide

en Westerheide niet in zijn doelstelling rechtvaardigt, met als voornaamste reden dat de bredere context van de "gunstige effecten" vergeten of niet genoemd wordt.

Zo is in aansluiting op de afrastering van de Zuiderheide dit gebied door de VWG op broedvogels geïnventariseerd (1990). Er werd een positief effect gevonden op de broedvogelbestanden van enkele karakteristieke heidevogelsoorten: Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Boompieper. Deze soorten komen alle drie ook voor op de Bussumer- en Westerheide. Roodborsttapuit en Boompieper zelfs talrijker. Deze laatste twee soorten dulden vergrassing en hechten meer waarde aan bremstruiken, opslag van boompjes als zangposten en een gevarieerde landschapsstructuur, dan aan een "schone", paarse heide. De Boomleeuwerik is gevoelig voor strenge winters, wat terug te vinden is in sterke aantalsfluctuaties op lange termijn. Het gecreëerde open heidelandschap van de Zuiderheide past goed op het voorkeursbiotoop van de Boomleeuwerik, maar het GNR zou de Boomleeuwerik als belangrijkste troef wat vogels betreft waarschijnlijk kwijt zijn geweest als 1987/'88, '88/'89 en '89/'90 geen zachte winters geweest waren. Overigens deert recreatiedruk Roodborsttapuiten en Boomleeuweriken, die er (nota bene als grondbroeders) regelmatig in slagen hun jongen groot te brengen op de drukste delen van de heideterreinen en op de knooppunten van fiets- en wandelpaden, weinig. De meerderheid van de in de jaren zestig voor het Gooi karakteristieke heidevogelsoorten (Korhoen, Patrijs, Nachtzwaluw, Wulp, Tapuit en Geelgors) is sindsdien verdwenen en ook tij-

dens de inventarisatie van de "nieuwe" Zuiderheide in 1990, niet aangetroffen. De eisen die deze soorten stellen aan hun favoriete type heidelandschap (een hoge kruidlaag, hoog opgaande opslag als dekking, afwisselend, open naaldhout met heide als ondergroei, heidevelden met voldoende oude heidestruiken en opslag, afwe-

Roodborsttapuit

zigheid van mens, hond, paard en vooral ook rund, etc.) komen niet overeen met het door runderbegrazing gecreëerde landschap van de Zuiderheide. Bovendien is runderbegrazing ongunstig gebleken voor bepaalde eiwitrijke insecten, die het noodzakelijke voedsel vormen voor vele jonge vogels. Vandaar dat deze soorten niet als broedvogel zijn teruggekeerd en dat ook in de toekomst waarschijnlijk niet zullen doen. Overigens zullen minder mobiele organismen dan vogels nauwelijks baat hebben bij afrastering en runderbegrazing. Dergelijke soorten zijn vooral door versnippering van hun leefgebied blijvend verdwenen van de

Gooise heidevelden. Door het creëren van een goede ecologische infrastructuur, bijvoorbeeld met ongecultiveerde wegbermen, houtwallen, natuurlijke spoorwegtaluds en verbindingsgoten door asfaltwegen (met verkeersroosters i.p.v. wildroosters), kunnen deze dieren mogelijk de weg terug vinden vanuit kleine verafgelegen restpopulaties naar de centrale heidevelden.

KOSTEN/BATEN

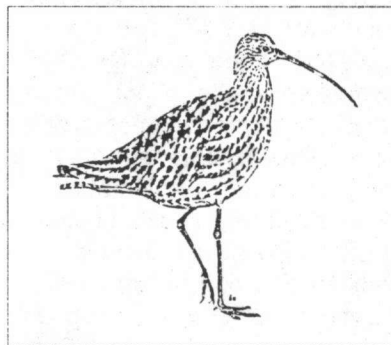
Het veel duurdere hekwerk plaatsen en een stel halftamme, mestproducerende (vergrassing!) koeien aan hun lot overlaten, helpt niet afdoende bij het terugkrijgen van de "oude natuurwaarden". Het voorkomen van Zandhagedissen en vele vlindersoorten (Bruine eikepage, Sleedoornpage, etc.) behoort daarom op de Zuiderheide nog altijd tot het verleden en er is geen reden om aan te nemen dat het de Bussumer- en Westerheide in geval van afrastering anders zal vergaan. De kosten wegen niet op tegen de baten.

In dit verband moet ook een ander kostenplaatje genoemd worden. Als de groene bosstrook rond de centrale open heidevelden door het GNR wordt ingericht op vrije recreatie o.a. door sterke uitbreiding van het padenstelsel (wat voor de heidevelden altijd als bedreigende factor voor natuurwaarden wordt beschouwd), dan zal de druk op de natuur hier onvermijdelijk toenemen. Voor Reeën, Vossen en andere zoogdieren in dit smalle traject ontstaat bij verstoring een hachelijke situatie (of het hek in, of de bebouwde kom in of de wildroosters in) en ook het voorkomen van vele vogelsoorten waaronder Havik, Sperwer, Grote bonte specht, Kuifmees, maar ook de zeldzamere Fluter

en zelfs de bedreigde Gekraagde roodstaart en Groene specht, komt door deze actie op de tocht te staan. Ook de runderen kunnen slechts over een onnatuurlijk beperkt traject migreren, waardoor de dichtheid aan grote grazers in een ecosysteem, dat overigens al eeuwen zonder Wisenten en Oerossen verder geëvolueerd is, gemakkelijk te groot kan zijn. Locale "ecorampen" kunnen daarvan het gevolg zijn, zoals in een eveneens afgerasterd gedeelte van de duinen bij Den Haag (250 ha), waar 15 paarden en 7 koeien minimaal 1325 jonge vogels platgetrapt hebben.

Tenslotte bezit juist de natuurlijke overgangszone van een open heideterrein naar een gesloten bossysteem een belangrijke overlappingsfunctie, die de ecologische eenheid van het totale gebied waarborgt. Het is daarom curieus dat juist deze rijkste zone van het Bussumer- en Westerheidecomplex uitverkoren is als traject voor een eigentijds (!) hekkewerk, dat bovendien de moralistische vrijheidsdenkers, die veel natuurliefhebbers plegen te zijn, van hun vorm van natuurbeleving berooft en daarmee een volslagen ander denkbeeld afdwingt. Niet langer het denkbeeld van "een vergraste heide opgaan", maar

dat van "een heidepark ingaan". Mijn vraag is waar het GNR het recht vandaan haalt om de democratie te ondermijnen zonder een ecologisch gegronde en vooral objectieve noodzaak tot runderbegrazing aan te wijzen.

Wulp

Op verzoek van de redactie van De Korhaan heeft Dick Jonkers een reactie geschreven op het artikel van Jeroen Brandjes.

Uitspraken over het functioneren van ecosystemen, deskundigen en democratie heeft hij bewust buiten beschouwing gelaten.

Dick A. Jonkers

Hekkenwerk of Gekkenwerk? (2)

De opmerking dat Roodborsttap- uit en Boompieper zelfs talrijker op de Wester- en

Bussumerheide voorkomen dan op de Zuiderheide doet niet terzake. Er is een vergelijking gemaakt tussen de aantallen broedvogels op de Zuiderheide voor en tijdens de begrazing en de daarvoor uitgevoerde beheersmaatregelen. Als de Wester- en Bussumerheide een geschikt biotoop vormen is het logisch dat zij daar meer voorkomen. Ook daar zijn al verscheidene beheersmaatregelen als plaggen en branden genomen in het kader van door de overheid gesubsidieerde effectgerichte maatregelen. Samen met begrazing zullen zij tot een

terugkeer van de heide moeten leiden.

Of de Zuiderheide de Boomleeuwerik na een inval van strenge winters in de periode 1987-1990 kwijt zou zijn geweest, is nog maar de vraag. Vogels kunnen vliegen en herkolonisatie van geschikte gebieden is een normaal gegeven. De auteur baseert zijn uitspraak op het artikel van Bijlsma et al. (1988), waarin de afname van de stand van de Boomleeuwerik na de strenge winters 84/85 en 85/86 wordt beschreven. Zo'n strenge winter kan zich in het overwinteringsgebied van de Boomleeuwerik in Zuid-Europa of in het broedgebied manifesteren. In het eerste geval moet dat

dan gebeuren de periode wanneer de soort daar nog verblijft en in het tweede als de soort reeds is teruggekeerd.

De toename die voor het hele land voor 1970-1984 is vastgesteld (Bijlsma et al., 1985) gold ook voor het Gooi. Van 1955-1980 kwamen er in het werkgebied van de vogelwerkgroep nog slechts enkele paren voor, maar daarna nam het aantal broedparen toe en waren er in 1984 vijf heidevelden door Boomleeuweriken bezet (Jonkers et al., 1987, Jonkers, 1992b). In 1985 nam de populatie sterk af als gevolg van de strenge winter. Hoewel op de meeste heidevelden sindsdien weer paren tot broeden kwamen, breidde de stand zich

alleen op de Zuiderheide uit (Jonkers, 1992a).

Over het feit dat recreatiedruk de Roodborsttapuit en Boomleeuwerik weinig lijkt te deren is al eens gepubliceerd, maar brengen alle broedsels ook jongen voort? Hoewel bijvoorbeeld op de Hoorneboegsche Heide laat in het seizoen nog alarmerende Roodborsttapuiten worden gesignaleerd, is het onbekend of eerdere broedsels gelukt zijn. Op de Zuidwest-Veluwe lijken Boomleeuweriken in vrij toegankelijke gebieden één broedsel te hebben, terwijl de produktie in niet toegankelijke terreinen op twee tot drie broedsels uitkomt (Bijlsma et al., 1985).

De genoemde karakteristieke heidevogelsoorten gaan voor het merendeel ook elders in Nederland sterk achteruit en een aantal van hen is daardoor zelfs op de Rode Lijst beland. De Wulp en de Tapuit staan daar nog niet

Tapuit

bij. De Tapuit broedt graag in reliëfrijke terreinen waarin holen (konijnen) voorkomen. Op de Gooise heiden wordt deze soort tegenwoordig alleen als doortrekker gesignaleerd. De Wulp staat bekend als een recreatiegevoelige vogel (Mörzer Bruyns & Gendebien, 1971). Bij een ongewijzigd recreatiebeleid zal deze soort niet meer terugkeren, ook al wordt er begraasd. Het broeden van Wulpen op relatief rustige militaire oefenterreinen

en uitgestrekte en rustige gebieden als de Dwingelosche Heide kan als een vingervijzing worden beschouwd. Inmiddels heeft de Wulp kans gezien zich in graslanden te vestigen (Van den Bergh, 1986) en de kolonisatie daarvan gaat nog steeds door.

Wat ik onder 'bepaalde eiwitrijke insecten' moet verstaan is mij niet duidelijk. Het suggereert afhankelijkheid van specifieke soorten die er niet is. Door vergrassing en verbossing neemt de diversiteit aan soorten af, waardoor bulkvoedsel in allerlei maten en hoeveelheden niet meer in die mate aanwezig is als voorheen. Van de sprinkhanen en krekels zijn de meeste soorten gebonden aan droge voedselarme hei en heischrale graslanden. Door het ruwe microklimaat komen er alleen nomadische vlinders op de heide voor. Op de droge heide zijn dat Vuurvlinder, Heivlinder en Heideblauwtje; de heischrale delen zijn meer het terrein van Zandoogje, Parelmoervlinder en Dikkopjes (Bink, 1992). De Bruine eikenpage en de Sleedoornpage behoren volgens Brandjes op de Zuiderheide nog altijd tot het verleden. Daarin heeft hij gelijk en dat zal altijd wel zo blijven. Het zijn namelijk helemaal geen heidevlinders. De Bruine eikenpage leeft bij voorkeur in open struwelen met opslag van eikenhout en begroeiing van braam. Bosranden en struwelen zijn belangrijke bestaansvoorwaarden. Ook de Sleedoornpage houdt zich op in de omgeving van bosranden en struwelen en in beweide graslanden met struweelgroepen en enkele bomen (Bink, 1992). De aanwezigheid van sleedoorn is daarbij belangrijk. Een vergraste heide is

vlinderleeg. Bochtige smele en Pijpestrootje zijn oneetbaar voor grasetende rupsen van vlinders. Wel komen er enkele gespeciali-

Vandaag of morgen

Royaal beveleesd

Gevraagd naar zijn lievelingskoe, begint drs. P.L. Bergström te glimmen van plezier. Hij weet het natuurlijk allang, maar gaat in gedachten nog even de hele wereld rond en alle rassen af. En dan: de Limousin.

„Voor mij”, zegt hij, „is dat een uitermate luxe dier. Hij heeft altijd op hele arme grond gezeten en geleerd zuinig te zijn op zijn mineralen. Heeft een licht skelet en een hoog slachtrendement. Heel royaal beveleesd. Vlees van een zeer fijn-vezelige structuur”. „En”, zo zegt hij met respect, „ze zijn betrekkelijk lastig. Je kunt wel de hele kudde vangen, maar één dier krijg je er moeilijk tussenuit - de rest begint zich er onherroepelijk mee te bemoeien”.

Eind maart is op de heide bij Blaricum een wandelend echtpaar aangevallen door een koe van het Goois Natuurreservaat. De vrouw werd tegen de grond gewerkt en brak haar arm. De koe probeerde haar te vertrappen. Vervolgens werd de man op de horens genomen en tientallen meters meegesleurd. Zonder duidelijke aanleiding.

Jawel, dat was een Limousin. Maar vergis je niet, andere koeien zijn ook geen doetjes. Ze hebben nog reflexen die te maken hebben met de bescherming van het kalf, de macht van de kudde. Er zit nog een hele hoop natuur in die beesten. Ze kunnen reageren alsof zij niet tot onze wereld behoren, maar wij tot de hunne.

Koos van Zomeren

Uit NRC Handelsblad van
14 april 1994

seerde insecten en wantsen voor. De op de heide levende vogels zijn carnivoor en insecten vormen hun hoofdvoedsel. Begrazing biedt de mogelijkheid weer open en zandige plekje, leeftijdsverschillen in de begroeiing en afwisseling tussen hoog en laag en te creëren. Mits niet te geconcentreerd kan mest van de grazers insecten aantrekken die als voedselbron voor vogels kunnen dienen. De gesuggereerde vergrassing als gevolg van vermessing door runderbegrazing is goed voor een uitspraak door begrazingsdeskundigen. In de tientallen jaren dat er al op zeer veel plaatsen in het land in natuurterreinen wordt begraaasd, is dat bij mijn weten nog nooit geconstateerd.

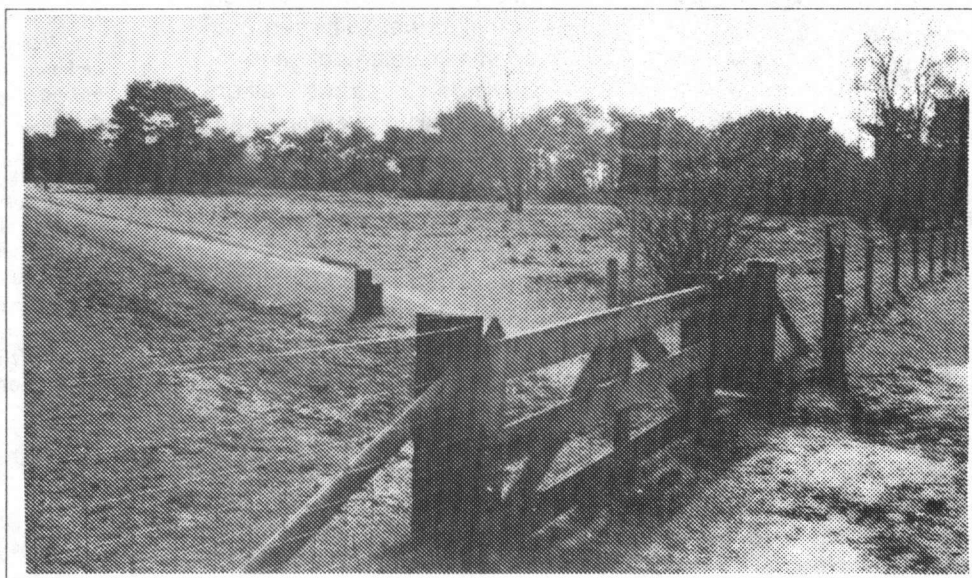
VERSNIPPERING

Mobiliteit is voor de fauna een belangrijk gegeven en versnippering kan tot isolatie leiden, waardoor populaties kunnen verdwijnen. Niet zonder reden is onlangs het rapport Gooise Ecologische Infrastructuur uitgebracht (Van der Linden, 1993). De snelheid waarmee een soort kans ziet om goede leefgebieden te bereiken en te koloniseren verschilt sterk. Vogels hebben het wat dat betreft vrij gemakkelijk. Zij kunnen vliegen. Voor de dieren die zich over de bodem moeten bewegen doemen er vele barrières op. Verbindingszones moeten kwaliteiten hebben die het voor soorten die kleine afstanden afleggen mogelijk maakt zich in die zones ook voort te kunnen planten.

Als zo'n soort dan uiteindelijk een nieuw leefgebied - in dit geval de heide - bereikt, moet deze wel bestaansvoorwaarden bieden. Of de Zandhagedis vanuit de Limitische Heide, waar zich momenteel een levensvatbare populatie bevindt, ooit de centrale heidevelden zal bereiken is voor mij een vraag. Voor de thans op deze heidevelden nog aanwezige Levendbarende hagedissen moet het huidige beheer perspectieven bieden. Hiervoor is versnippering niet aan de orde; wel voor geïsoleerd liggende leefgebiedjes. Hachelijke situaties voor de zoogdieren in de 'smalle' uitlaastroken is een wat overtrokken uitspraak. Reeën springen met gemak over het hekwerk heen. Andere zoogdieren kunnen door de mazen. Mocht dit niet kunnen dan is het altijd nog mogelijk om op een groot aantal plaatsen onder in het hekwerk kleine doorgangen te maken. Als honden over de talrijke doorgangen kunnen moet dit ook voor vossen mogelijk zijn.

Om in het jargon te blijven: ongetwijfeld zullen enkele soorten een veer moeten laten. Welke

dit zijn en in welke mate is op voorhand speculatief om aan te geven. Om de heide te kunnen behouden moeten keuzes worden gemaakt. Als compensatie voor de restricties die hondenbezitters opgelegd krijgen, is besloten om uitlaatzones aan te wijzen. Het was natuurlijk veel eenvoudiger geweest om dit na te laten. Begrip voor hondenbezitters heeft tot deze handelswijze geleid. Havik en Sperwer broeden niet in deze randzones! Van de Groene specht wordt het broeden in de houtwal van het Gebed zonder Eind verondersteld (Moolenbeek et al., 1985) en verder in de randzone bij Bussum. In het Westerveld (Amsterdamse Waterleiding) werd in 1993 een broedgeval vastgesteld (Jonkers, 1994). De huidige recreatieve druk in de twee eerstgenoemde gebieden is al groot en er zijn waarschijnlijk dan ook geen verdere negatieve effecten te verwachten. Grote bonte spechten zouden evenals een enkele Gekraagde roodstaart in de randzones kunnen broeden, maar of er een negatieve invloed van de uitlaatzone zal optreden is niet duidelijk.

Zo zien de omstreden hekken eruit op de Zuiderheide

Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Jonkers, D.A., 1992a. Broedvogels van de Zuiderheide en de omgeving van Heidebloem in 1990. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave: 77.

Jonkers, D.A., 1992b. De Boomleeuwrik: terug van weggeweest. in 25 Jaar Vogels in het Gooi en Omstreken. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 78.

Jonkers, D.A., 1994. Broedvogel-inventarisatie Westerveld 1993. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave: 88.

Linden, P. van der, 1993. Gooise Ecologische Infrastructuur. GEIS. Vereniging Milieufederatie Noord-Holland, Stichting Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland, Vereniging Leefmilieu Het Gooi, de Vechtstreek en Omstreken & Vereniging van Vrienden van het Gooi, Hilversum.

Moolenbeek, R.G., J. Harder & A. Vermeule (red.) 1985. Broedvogels van de Gooise heidevelden 1969-1982. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave: 50.

Mörzer Bruyns, M.F. & J.F. Gendebien, 1971. Recreatiegevoeligheid van vogels. De Levende Natuur 73: 85-88.

Wanders, R., 1992. Dodelijk hoefgetrap. Vogels 1992(6):21.

Loes Hartog-van Berkel

Hekkenwerk of Gekkenwerk? (3)

In de Korhaan, nummer 1 1994, bladzijde 21 wordt ons in het artikel "Nieuws van de Subgroep Natuurbescherming" door Rob Kloosterman iets uitgelegd over het begrazingsproject van één van de laatste hekloze heidegebieden. (Westerheide en Bussumerheide) van het Gooi. Ik ben het niet eens met deze "uitleg" en vind dit artikel zéér eenzijdig en beledigend en wil hier graag op reageren.

Uit de krant heb ik vernomen dat onze vogelwerkgroep op de voorlichtingsbijeenkomsten is vertegenwoordigd geweest en voorstander is van omheinen van de heide ten behoeve van rundvee. Heeft de vogelwerkgroep vooraf al haar leden geïnformeerd over het in te nemen standpunt in deze zéér belangrijke kwestie? Of hebben de "vertegenwoordigers" van de vogelwerkgroep op deze voorlichtingsavonden hun eigen mening weergegeven? Zijn alle leden van mening en blij dat er alwéér een hek bijkomt in het toch al met hekken en borden zo vol staande Gooi? Zijn alle consequenties van begrazing bekend? Is er wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de oorzaak van vergrassing

en de achteruitgang van de heide en is daarbij "De Hond" als oorzaak aangewezen? Het is wel erg makkelijk om de achteruitgang van de natuur, met name van de heide, af te schuiven op "De Hond en zijn Eigenaar". Ik had een genuanceerder verhaal in onze Korhaan verwacht.

Als vogelwerkgroep lid en grote natuurliefhebber **met hond** (die bestaan ook!) ben ik van mening dat **wij** erg eenzijdig bezig zijn met alles maar voor een select gezelschap te willen bewaren. Er staan genoeg hekken overal, laat nu dat ene stuk heide open en toegankelijk blijven voor iedereen (een deel alleen in het broedseizoen gesloten, zoals het allang is) waar iedereen zelf bepaalt of hij komt om vogels te kijken, te zonnen, te vrijen, te trimmen, te vliegeren of er samen met zijn kinderen en z'n hond te spelen en uit te rennen, zonder geremd te worden door horizonvervuilende hekken en verbodsborden.

Veel vrouwen, ouderen en alleenstaanden met hun hond maken ook gebruik van deze heide. Deze mensen worden nu ernstig gedupeerd. Waar kun je tegen-

woordig nog veilig van de natuur genieten? Zij wandelen daarom graag in open terrein. Zij vormen het belangrijkste deel van de heideliefhebbers. Over eenzijdig belang gesproken, de heide is toch niet alleen een speelveld voor "biologen en vogeltjeskijkers"?

Tussen dat goudgele gras gedeelten de Veldleeuwrik, de Roodborsttapuit, de Groene specht, de Graspieper en de Wespenorchissen prima. De Bosmier, vele soorten paddestoelen, zelfs een Aardster zijn er in 1994 nog te bewonderen. Wie zegt mij dat een grote groep runderen (90 of meer?!) dit niet allemaal verstoren en vertrappen?

Als fervente bezoeker (ja, **met hond**) van deze heidevelden zou ik graag willen weten of het standpunt, ingenomen door onze vogelwerkgroep, het standpunt is van alle vogelwerkgroep leden. Hopelijk heeft de vogelwerkgroep op de voorlichtingsavonden niet gesproken namens al onze leden. Zeker niet uit mijn naam!

Rob Kole

Hekkenwerk of Gekkenwerk? (4)

Omdat enkele opmerkingen van Loes Hartog volgens mij gebaseerd zijn op misverstanden, wil ik graag op haar stuk reageren. Op de drie voorlichtingsavonden die het GNR over de invoering van het begrazingsplan heeft georganiseerd, zijn enkele leden en bestuursleden van de Vogelwerkgroep aanwezig geweest. Tijdens die avonden is echter géén officieel standpunt namens de Vogelwerkgroep verkondigd over het plan. Dat kon ook niet, want het bestuur was pas twee dagen voor de eerste voorlichtingsavond op de hoogte gesteld en er was dus nauwelijks tijd voor overleg geweest. Er zijn dus ook beslist géén uitspraken gedaan namens alle leden van de Vogelwerkgroep! Wel hebben enkele leden er, desgevraagd, een toelichting gegeven naar aanleiding van vragen of opmerkingen die betrekking hadden op resultaten en conclusies van de inventarisaties die zijn uitgevoerd in de heidegebieden. Uiteraard hebben zij daarbij ook

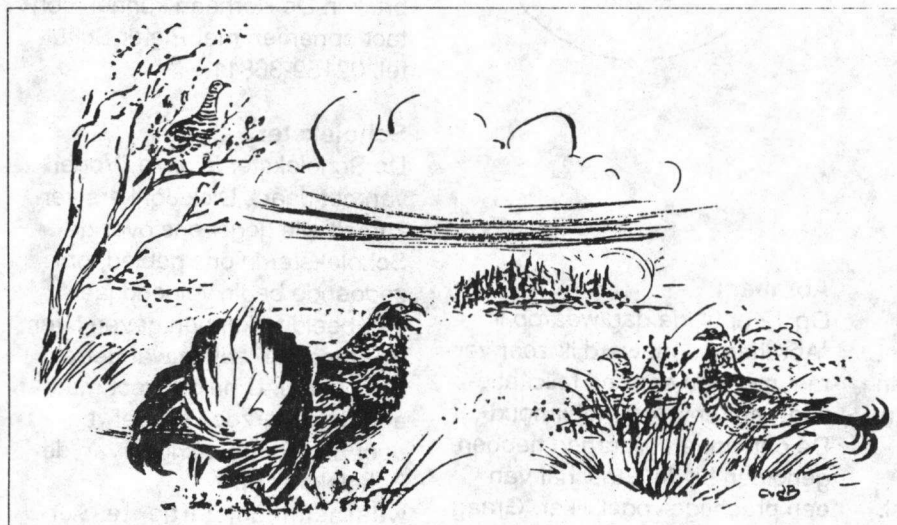
aangegeven hoe groot het belang van open landschapstypen is voor de 'heidevogelsoorten'.

Natuurlijk zijn de meeste vogelsoorten die we nu nog op de heiden kunnen aantreffen heus niet direct verdwenen als de vergrassing nog ernstiger vormen aan zal nemen. Of het GNR dat proces overigens voldoende zal kunnen tegenhouden is, ook met het nieuwe beleid, nog maar de vraag. Wel kan men gemakkelijk inzien dat de meeste soorten die broeden in de open delen geheel zullen verdwijnen als de heidevelden geheel 'verboست' zouden raken. In dat geval zou het Gooi zeker een aantal vogelsoorten definitief kwijt raken.

Dat de vergrassing snel toeneemt dat zien we allemaal. Ik denk dat we het daarover wel eens zijn. Mogelijke oorzaken daarvan worden al jaren onderzocht en zijn inmiddels dan ook vrij goed bekend. Ook is de laat-

ste jaren steeds duidelijker geworden dat dit proces zeer moeilijk te stoppen laat staan om te keren is. Een belangrijke oorzaak is de verzuring door aanvoer van ongewenste stoffen uit onze atmosfeer. Inderdaad is het niet terecht de honden de schuld te geven van de problemen op de heide, zoals blijkbaar ten onrechte is gesuggereerd in de vorige Korhaan. Rob Kloosterman is zelf achteraf ook niet zo gelukkig met een aantal formuleringen in dat artikel en zou het zeker niet meer zo schrijven. Het was deels op enkele 'mis-communicaties' gebaseerd. Dat dat artikel niet het enige en uitsluitende standpunt van onze Vogelwerkgroep verkondigt, kun je ook duidelijk zien in deze Korhaan, waarin verschillende meningen voor mij aan bod zijn geweest.

Aan alle tot nu toe gehanteerde methoden (plaggen, branden en maaien) zitten nadelen en deze zijn op lange termijn onvoldoende of onbetaalbaar. Door ook van begrazers gebruik te gaan maken, kan over langere termijn een open gebied in stand worden gehouden. Pas hiermee komen we op een punt waar verschillende meningen tegenover elkaar komen te staan. De vraag is immers of we de heiden wel in stand moeten houden en, zo ja, in welke vorm. Zoals het nu is? Of zoals het jaren terug als cultuur-

Verleden tijd: Een hekloze heide met een bolderende Korhaan

landschap was ontstaan? Tot welke grens mag het gras en het bos nog verder ontwikkelen? Het antwoord is niet eenvoudig en het is onmogelijk daarover een eensgezinde mening te krijgen. Ook bij het GNR worden de nadelen van begrazing erkent en men is ook daar niet blij met hekken en borden. Wel is men van mening dat het heel jammer is als er helemaal geen Gooise heiden meer over zouden blijven, omdat alles dichtgegroeid is. Terecht stelt het GNR dat er in het Gooi al bossen genoeg zijn. Ook de rijksoverheid is van mening dat het van belang is dat er zoveel mogelijk overblijft van de schamele restanten heide in het Gooi. Het GNR was dan ook verplicht maatregelen te nemen

om dat te bevorderen. Ja, er zijn gelukkig nog Roodborsttapuiten en Veldleeuweriken te horen op de heide en het is waar dat die soorten het gras niet schuwen, maar het is wel zeker dat hun zang verdwenen zal zijn als er alleen maar bossen over zijn. Bovendien, waar moeten de mensen die van het open landschap houden dan hun hond uitlaten? In de Eempolders soms? Dat er hekken zullen komen vind ook ik erg jammer. Ik ken ook niemand die daar echt blij mee is. Indien men echter kiest voor begrazing, is dat, helaas, een noodzakelijk kwaad.

Ook nu besloten is om er begrazing in te voeren, is het niet terecht te stellen dat daar-

mee de Bussumer- en Westerheide een 'speelveld voor biologen en vogeltjeskijkers' zullen worden. Het is immers juist de bedoeling deze gebieden zo goed mogelijk open te houden. De enige beperking is dat honden er voortaan aan de lijn gehouden zullen moeten worden, maar iedereen blijft er welkom. Angst dat men in de toekomst nog slechts een enkele eenzame wandelaar zal zien rondwalen op de 'grote stille heide' lijkt, gezien de drukte die men regelmatig kan zien op de Zuiderheide en op de Tafelbergheide, dan ook voorlopig nog geheel ongegrond.

HAANTJES

Rubriek voor niet-commerciële mededelingen van/aan Korhaanlezers

Verrekiijkers

In de vogelhut bij het Laarder Wasmeer worden al tien jaar een aantal verrekiijkers gebruikt. Deze kijkers worden in de hut aan bezoekers beschikbaar gesteld. Door het vele gebruik door verschillende mensen zijn deze verrekiijkers nu toe aan een grondige opknapbeurt. Wie kan dit verzorgen?

Gaarne uw reactie aan Jelle Harder, tel. 02154-24505.

Geraamte

Bij de scholengemeenschap Hilfertsheem-Beatrix staat in het biologielokaal een geraamte van een kip. Dit geraamte is toe aan enige renovatie. Wie wil hier (thuis) wat tijd aan besteden? Uw reactie aan Jelle Harder, tel. 02154-24505.

Abraham

Op 12 april, de dag waarop ik "Abraham" zag, werd ik zeer verast met een enorme felicitatiekaart en "envelop met inhoud". De ontvangen bijdragen hebben geholpen bij de aanschaf van een prachtige vogelkijker. Graag wil ik hierbij allen hartelijk bedanken. Rob Kole.

Tekenaars

Tevreden met het nieuwe uiterlijk van De Korhaan? Het kan nog mooier! De redactie van De Korhaan komt graag in contact met vogeltekenaars om het eigen archief te kunnen aanvullen. Vogeltekenaars die hun materiaal willen laten kopiëren voor gebruik in De Korhaan kunnen contact opnemen met Pieter Schut, tel. 02159-36811.

Scholekster

De Scholekster is onze "Vogel van het Jaar". Dick Jonkers verzamelt alle gegevens over de Scholekster in ons gebied, om zodoende begin volgend jaar een beeld te kunnen geven over de stand van zaken wat betreft deze vogel. U helpt direct mee aan dit onderzoek simpelweg door alle waarnemingen van de Scholekster op een waarnemingskaartje te vermelden en in te sturen.

Het gaat er eindelijk van komen. Mogelijk is bij het verschijnen van deze Korhaan de eerste schep al de grond in gegaan. Een lang gekoesterde wens van mevrouw W. van Ingen-Den Oude en haar medewerkers gaat dit jaar in vervulling: Het Vogelasiel Het Gooi krijgt een compleet nieuwe behuizing.

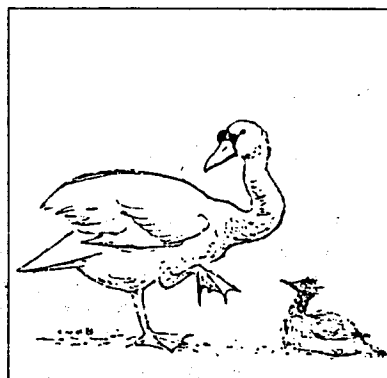
Pieter Schut

Nieuwbouw voor Vogelasiel Het Gooi gaat van start

Al vele jaren verzorgt de familie Van Ingen onder primitieve omstandigheden ornithologische probleemgevallen. Die worden door politie, Dierenambulance, Wegenwacht of particulieren afgeleverd bij het asiel aan de Karnemelksloot, achter de Burgemeester Visserlaan in Naarden. Jaarlijks gaat het om tussen de duizend en vijftienhonderd vogels, waarvan enkele honderden na een kuur in het opvangcentrum weer gezond en wel de vrijheid terugkrijgen. Buizerds, Torenvalken, een Roek, een Steenuil, een Knobbelzwaan en een Havik behoren momenteel tot de meest aansprekende gasten in de ziekenboeg, maar ook minder populaire soorten als Spreeuwen, Wilde eenden en verwaarloosde kooivogels zijn altijd welkom bij de hulpverleners in Naarden.

Door gebrek aan geld moet dit vrijwilligerswerk al veel te lang

gebeuren in een accommodatie die niet meer van deze tijd is. Verouderde volières, dat is nog tot daar aan toe, maar het ontbreken van elektriciteit, warm en koud stromend water, telefoon en toilet is niet langer meer houdbaar. Daarom is de Stichting Vogelasiel Het Gooi, onder voorzitterschap van de Bussumse burgemeester drs. W.J.M. Holthuizen, op zoek gegaan naar sponsors. Er is vooral gezocht onder regionale bouwondernemers en momenteel is de financiële stand dermate rooskleurig dat de nieuwbouw in elk geval van start kan gaan. Het nieuwe vogelrevalidatiecentrum voor het Gooi komt vlak naast de huidige behuizing. Enkele volkstuintjes moeten wijken, waardoor een groter vogelopvangcentrum dan nu gerealiseerd kan worden. Met moderne vogelkooien uiteraard, maar ook een weide, waar zwanen en ganzen tijdens de herstelperiode

Gewonde zwaan en Geoorde fuut: asielzoekers

kunnen rondwaggelen. Bij het binnenverblijf komt ook een "intensive care-afdeling", waar op verantwoorde wijze eerste hulp verleend kan worden en centraal komt een educatief centrum te staan, bedoeld om schoolklassen of andere groepen vertrouwd te maken met het werk van het vogelasiel. Als de financiële kant van het plan helemaal rond is, kan het vernieuwde asiel eind dit jaar al in gebruik worden genomen.

STEENUIL

Mevrouw Van Ingen is net als haar helaas overleden echtgenoot Barend van Ingen een van de leden van onze vogelwerkgroep van het eerste uur. Zowel ons bestuur als mevrouw Van Ingen zelf willen die oude

Leden van de vogelwerkgroep die het werk van het Vogelasiel het Gooi willen ondersteunen, kunnen donateur worden, door jaarlijks een zelf te bepalen bedrag te storten op bankrekeningnummer 65.84.13.325, van de ING-bank, Landstraat 128 te Bussum, onder vermelding van Stichting Vogelasiel Het Gooi. Het postgironummer van de ING-bank is 42223.

Ook een eenmalige gift is uiteraard hartelijk welkom. De stichting is erkend. Giften kunnen fiscaal afgetrokken worden en zijn vrijgesteld van schenkingsrecht.

Het oude vogelasiel in Naarden.

banden graag weer wat hechter maken dan ze de afgelopen jaren geweest zijn. Een delegatie van het VWG-bestuur heeft hierover onlangs een gesprek gevoerd met mevrouw Van Ingen. Ter ondersteuning van het belangrijke werk in het asiel werd namens de vogelwerkgroep een cheque ter waarde van tweeëneenhalve Steenuil (f. 250,-) aangeboden. Als de financiële situatie het toelaat, zal dit een jaarlijkse traditie worden. Daarnaast zijn we dringend op zoek naar een lid van onze

vogelwerkgroep, dat af en toe zou willen meewerken in het vogelasiel. Hij of zij zou dan de contactpersoon kunnen zijn tussen vogelwerkgroep en asiel; een uiterst nuttige taak. Belangstellenden kunnen voor meer informatie contact opnemen met onze secretaris, Pon Ruiter (02154-24140) of met mevrouw Van Ingen (02159-45658). Dat laatste telefoonnummer kan ook gebeld worden door tipgevers, die een groenteboer, tuinder of supermarkt kennen in onze regio, die zijn overvloedige

groente en fruit beschikbaar zou willen stellen aan het vogelopvangcentrum. Spullen die de consument niet meer voorgezet kunnen worden, zijn vaak voor de minder kieskeurige vogels nog zeer eetbaar.

Tenslotte is het goed te weten dat zowel leden als niet-leden van de VWG altijd welkom zijn om eens een kijkje te komen nemen in Naarden, zowel nu als straks in de nieuwbouw. Dat kan iedere dag tussen 10.00 en 13.00 uur.

Provincie Noord-Holland zoekt braakballen uit Gooi en Vechtstreek

Al geruime tijd werken beroepskrachten en vrijwilligers samen aan de totstandkoming van een zoogdierenatlas voor de provincie Noord-Holland. Onderdeel daarvan is de vraag hoe het staat met de muizen in onze provincie. Nico Jonker van de provincie Noord-Holland heeft een monitoringproject opgezet, om schommelingen in de muizenstand te kunnen vaststellen. In eerste instantie gaat de interesse uit naar de verspreiding van de aardmuis en het mogelijke voorkomen van de Noordse woelmuis. Daarvoor worden op vaste plaatsen braakballen verzameld van Ransuilen en Kerkuilen. Op tien plaatsen in de provincie is afgelopen winter al voor de tweede maal een verzameling ransuilbraakballen bijeengeraapt. In dit onderzoek vormen het Gooi en de Vechtstreek witte plekken. Daarom vraagt Nico Jonker om hulp van leden van onze vogelwerkgroep. De bedoeling is om op één of twee vaste plaatsen in de Vechtstreek in april en december ransuilroestplaatsen te rapen. Het is uitermate eenvoudig werk en kan tot interessante gegevens lijden als het een aantal jaren wordt volgehouden. Wie interesse heeft kan contact opnemen met Nico Jonker, Antwoordnummer 25, 2000 VC Haarlem.

Een oud plan om een vaarverbinding tussen de Loosdrechtse plassen en de Vecht aan te leggen steekt weer de kop op, met alle gevaren voor schade aan natuurgebieden van dien. Dat bleek onlangs tijdens een bijeenkomst in het gemeentehuis van 's-Graveland. Deze bijeenkomst was een initiatief van het Gooise milieutijdschrift De Wijde Blik (warm aanbevolen!).

Rob Kloosterman

Plan voor nieuwe verbinding tussen Loosdrecht en de Vecht

Vele malen zijn dergelijke plannen naar de prullenbak verwezen, maar in het ontwerp-streekplan van de provincie Utrecht wordt deze vaarroute opnieuw bepleit. Het gaat om een doorbraak van de Veendijk bij de Driesprong in Loosdrecht en de Alambertszkade tussen de Loenderveense plas en de Wijde Blik. Via die route kan de watersporter dan de Vecht bereiken.

Deelnemers aan de discussie waren de burgemeester van 's-Graveland, de Vechtplassencommissie, Gemeentewaterleidingbedrijf van Amsterdam, een watersportondernemer, het Zuiveringschap Amstel- en Gooiland en de provincie Utrecht. Iedereen met uitzondering van de watersportondernemer en de vertegenwoordiger van de provincie verklaarde zich tegen het plan. Ook de burgemeester van Loosdrecht, die in de zaal zat. Eindelijk weer eens een teken dat het commerciële belang niet altijd preveleert. Vooral voor Loosdrecht zou deze vaarverbinding immers een geweldig commerciële opsteker zijn. Voornaamste reden voor de afwijzing is de onherstelbare schade die dit aan een natuurgebied en aan een drinkwater-

gebied zou veroorzaken. De watersportvertegenwoordiger voerde aan dat die natuur er toch is voor de (watersportende) mens en dat het toch te gek is dat die daar dan niet mag varen. De vertegenwoordiger van de provincie Utrecht verzocht allen zich niet door sentimenten te laten leiden.

Ons inziens moet die verbinding er niet komen. De natuur is en kan er niet alleen voor de mens zijn. Zij moet ook, waar nodig met rust gelaten worden. Tot

onze schade merken we dagelijks dat de commercie door eigen belang niet kan bepalen waar en wanneer dat is. Zelfs blijkt dat wij door dit eigen belang ons eigen draagvlak (drinkwatervoorziening) willen riskeren.

En over sentimenten gesproken: Zorg voor de natuur door de mens is niet sentimenteel, maar keihard nodig! Zowel voor de natuur als voor de mens. Het is uiteindelijk zijn eigen levensader.

Bezoek het Laarder Wasmeer

Dit jaar zullen weer speciale bezoeken aan de vogelhut gebracht kunnen worden. Er wordt alleen naar de vogelhut gegaan en daarin kan men een half uur tot enkele uren vertoeven. Alle excursies staan onder leiding van de vogelwerkgroep. Bezoek is mogelijk in de maanden mei, juni, juli en augustus op iedere donderdagavond. Vertrek eerste bezoek om 19.00 uur, vervolgens om 19.30 uur, 20.00 uur en 20.30 uur. Voorts worden er bezoeken georganiseerd op de eerste zaterdagochtend van bovengenoemde maanden. Vertrek eerste excursie om 06.00 uur, vervolgens om 07.00 uur en 08.00 uur.

Startpunt voor alle bezoeken is het toegangshek van het Laarder Wasmeer aan het einde van de Meerweg in Hilversum. De Meerweg begint bij de Kamerlingh Onnesweg en ligt ongeveer in het verlengde van de Lorentzweg.

Kontaktpersonen:

Jelle Harder
Postbus 2524
1200 CM Hilversum.
Tel.: 02154-24505

Adrie Vermeule
Tel.: 035-857492.

In 1993 werden op 26 teldata in drie verschillende gebieden de Eempolders geteld. In totaal gaat het dus om 78 tellingen. Van 113 soorten werden 126479 vogels gezien. Minder soorten dan vorig jaar, wel meer vogels. Nico Klippel zet opnieuw de cijfers van dit continue-onderzoek op een rij.

Nico Klippel

Eempoldertellingen in 1993

De belangrijkste uitkomsten over 1993 (ter vergelijking tussen haken 1992) zijn:

Totaal zijn 126.479 (125.144) vogels geteld.

Gezien het feit dat nu slechts in twee gevallen (tegen 4 in 1992) de telresultaten verloren zijn gegaan betekent dit dat van een nagenoeg gelijk aantal waarnemingen sprake was. Het aantal soorten nam iets af: 113 (117).

Het totaal aandeel van de 'Top 10' nam iets af: 107.104 (108.468). Binnen de top tien vallen een aantal verschuivingen op. Verdere versterking van de nummer 1 positie van de Spreeuw: 41.960 (33.359). De posities 2 t/m 5 bleven ongewijzigd. Wel traden veranderingen op bij de aantallen. Zo liepen de nummers 2 Kievit en 3 Kokmeeuw in aantal terug. De Kleine zwaan (nr. 4) nam in aantal verder toe, zoals ook in 1992. De Meerkoet (nr. 5) herstelde zich en kwam weer op exact hetzelfde aantal uit als in 1991. De Wilde eend nam net als in 1992 in aantal af. De nummer 8 positie bleef echter hetzelfde. De Grutto nam weer verder toe en schoof daarmee verder op in de ranglijst.

Een sterke toename vond plaats bij de Kauw, die naar positie 8 (16) opschoof. In aantal van 1.063 naar 1.725. Opvallend hierbij is, dat de Kauw in aantal de Zwarte kraai voorbijstreefde. De laatste nam zelfs iets af van

1.445 naar 1.355. De oorzaak van deze 'verdringing' is niet duidelijk.

Verdwenen uit de 'top 10' zijn de Houtduif en de Stormmeeuw, die beide sterk in aantal afnamen. De Houtduif van 2.889 naar 1.292, van positie 6 naar positie 12. De Stormmeeuw van 2.122 naar 1.173, van positie 9 naar 13. Leuk is echter in dit verband te noemen dat bijvoorbeeld de Holenduif in aantal sterk toenam: 825 (272). Vooral in de herfst werden groepjes waargenomen

op de verschillende maisstoppelveldjes.

De toenemende landbouwactiviteiten waren ook van invloed op de toename van soorten zoals de Huismus: 1.167 (536), Kneu: 273 (92), Putter: 137 (30) en Frater: 68 (0). Met name in de trektijd.

De landbouwactiviteiten worden sinds 1993 in kaart gebracht. De Graspieper 906 (803), Veldleeuwerik 853 (761) en de Tureluur 324 (253) namen toe. De Gele kwikstaart 54 (74), Watersnip 42 (51), Kemphaan 206

Tabel 1. Overzicht Eempolders 1993. Top Tien, per gebied en totaal.

	TOTAAL		NOORD		ZUID		OOST	
	Aantal	nr	Aantal	nr	Aantal	nr	Aantal	nr
Spreeuw	41960	1	16692	1	14014	1	11254	1
Kievit	26386	2	13265	2	10784	2	2337	2
Kokmeeuw	18586	3	8769	3	8454	3	1363	3
Kl. zwaan	8096	4	5550	4	2302	4	244	9
Meerkoet	3255	5	1022	5	2015	5	218	11
Wilde eend	2055	6	810	7	878	8	367	7
Grutto	2046	7	654	9	827	9	565	4
Kauw	1725	8	673	8	917	7	135	18
Gr. gans	1640	9	939	6	334	18	367	6
Zw. kraai	1355	10	510	13	641	14	204	14
Boerenzw.	1308	11	349	21	501	16	458	5
Houtduif	1292	12	305	24	780	10	207	13
Stormmeeuw	1173	13	500	14	660	11	13	47
Huisemus	1167	14	384	20	659	12	124	22
Wulp	1088	15	71	36	974	6	43	31
Kn. zwaan	1000	16	307	23	648	13	45	29
Smient	978	17	40	40	606	15	332	8
Scholekster	909	18	418	18	344	17	147	17
Bl. reiger	908	19	385	19	291	19	232	10
Graspieper	906	20	537	12	152	24	217	12
Totaal TOP '10'	107104		49007		41945		17519	
Totaal	126479		57053		48705		20721	
Aantal soorten		113		96		91		91

(460) en Regenwulp 36 (49) namen in aantal af.

De Oeverzwaluw werd weer waargenomen en kon door dat Staatsbos-beheer een wandje had aangelegd zich als broedvogel in de polder vestigen.

De afname in het aantal soorten met vier is het saldo van 18 soorten die in 1993 wel en in 1992

niet werden waargenomen en 22 waarvoor het omgekeerde het geval was. De opsomming lijkt grotendeels tegengesteld aan die van het vorige jaar.

NIET IN 1993

De 22 soorten die in 1993 niet en in 1992 wel werden waargenomen waren:

Bosrietzanger

Roerdomp, Purperreiger, Lepelaar, Rietgans, Rotgans, Pijlstaart, Smelleken, Patrijs, Zwarte ruiter, Groenpootruiter, Zwarte stern, Turkse tortel, Grote karekiet, Zwartkop, Boomkruiper, Roek, Geelgors, Grote gele kwik-

staart, Kluut, Steenuil, Kwartel en Toppereend.

WEL IN 1993

De 18 soorten die in 1993 wel en in 1992 niet werden waargenomen waren:

Frater, Nijlgans (39x), Staartmees, Zilverplevier, Middelste zaagbek, Ruigpootbuizerd,

Grote bonte specht, Barmsijs, Beflijster, Casarca, Kleine rietgans, Tafeleend, Rietzanger, Bosrietzanger, Rode wouw, Wespendif, Oeverzwaluw en Grasmus.

Resumé: De telresultaten bevestigen deels de verwachte veranderingen in de aantallen en soorten. Anderzijds treden er ook veranderingen op die, tenminste door mij, niet verwacht werden. Het zijn redenen temeer om met de tellingen door te blijven gaan.

Ooievaar bij voormalig Majella-Ziekenhuis in Bussum

Hans Menkveld uit Bussum keek verbaasd en verheugd op, toen hij plotseling vanuit zijn woning aan de Nieuwe Hilversumseweg een Ooievaar zag scharrelen. Dat gebeurde op 30 maart 1994 rond half acht 's avonds. De Ooievaar vloog rond bij de ruïne, die over is van het voormalige Majella-ziekenhuis. Centraal op dit complex staat een grote schoorsteenpijp, waarop de vogel neerstreek.

De Ooievaar verjoeg Kauwen en Kraaien bij de pijp en verkende de schoorsteen ook inwendig. Of de vogel geringd was, is niet vastgesteld. Na ongeveer een half uur vertrok hij/zij weer in westelijke richting. Hans Menkveld blijft hopen dat de ooievaar spoedig met een partner terugkomt. Haast is dan geboden, want de bewuste schoorsteen zal binnen niet al te lange tijd gesloopt worden.

VWG-bestuur op bezoek bij Vogel- en Natuurwacht Vijfheerenlanden

Het bestuur van onze vogelwerkgroep heeft op 19 maart een oriënterend bezoek gebracht aan de Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden in Schoonrewoerd. Doel was om te leren van deze bloeiende vereniging van meer dan duizend leden. Wat is hun geheim?

Het antwoord staat middenin het Zuidhollandse landschap. In het landelijke gebied tussen Lek en Linge hebben de ondernemende leden van "De Vijfheerenlanden" een prachtig clubhuis gerealiseerd. Een oude verwaarloosde schaapskooi werd door veel zelfwerkzaamheid omgebouwd tot een prachtige clublokatie, compleet met bar en eigen winkel.

Die zelfwerkzaamheid hield niet op toen het clubhuis klaar was. Deze vereniging is gespecialiseerd in actieve recreatie. Er worden wilgen geknot en uit eigen tuin geoogste vruchten worden verwerkt tot sap; afvalhout wordt verkocht voor de open haard.

Daarnaast is er jaarlijks een grote natuurbraderie en heeft het eigen boek "Tussen Lek en Linge" een grote verspreiding gekregen. Zodoende heeft de Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden een zeer solide financiële basis opgebouwd.

Voorzitter De Labije gaf ons VWG-bestuur een zelfverzekerde boodschap mee: af en toe moet je een beetje commercieel denken als je een bloeiende vereniging wilt worden.

Jan van Gelderen

Mijmeren over de Eempolders

Mijmerend over de door staatssecretaris Gabor (landbouw, belast met natuurbeheer) gelanceerde kreet "Het gewone wordt steeds gewoner", fiets ik de Eempolders in. Een beetje subjectieve keuze, want een polder is natuurlijk geen natuur. Er groeit gras. Engels raaigras voornamelijk. Heel Nederland staat vol met Engels raaigras. Het zeldzame wordt steeds zeldzamer. Wanneer heb ik voor de laatste keer een zeldzaam dier of een zeldzame plant gezien, peins ik. Sneeuwkllokjes, winterakonieten, Koolmezen. Heel gewoon. Mooi, interessant, dat wel, maar Nederland staat vol in het vroege voorjaar met sneeuwkllokjes. Zeer gewoon dus, evenals Koolmezen en winterakonieten. Bovendien liep ik in een park, door mensenhanden aangelegd en onderhouden.

Zeldzaamheden gevraagd. Ik was naar de overstromde uiter-

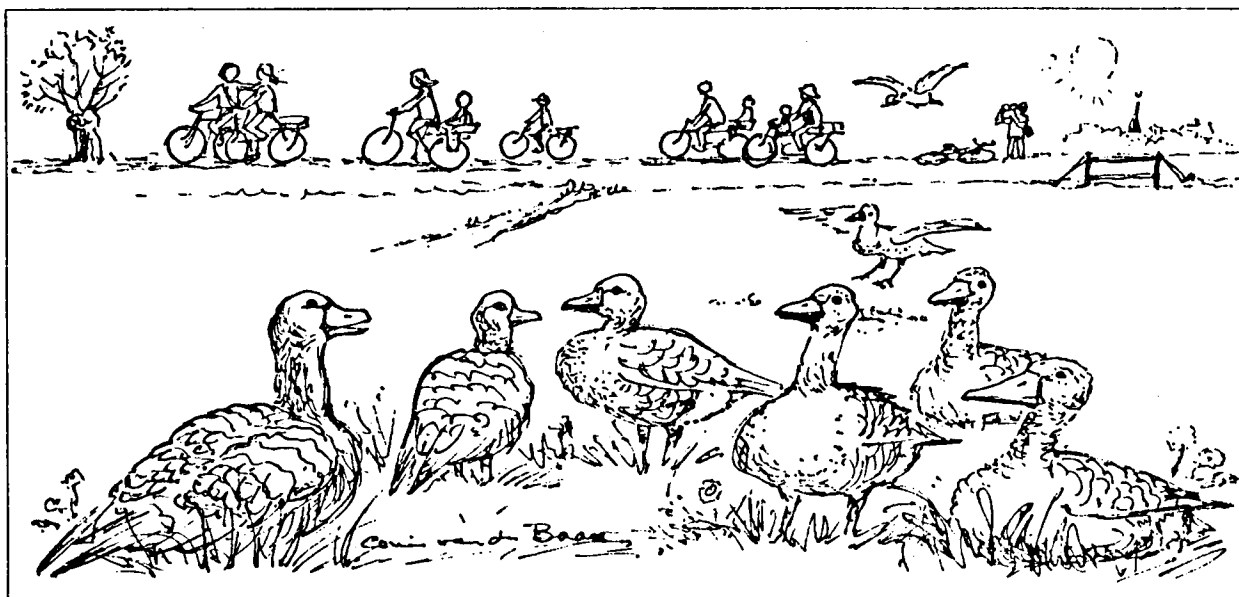
waarden onlangs. Deze spaarzaam gebruikte graslanden zou je natuur kunnen noemen. Zeker in het gebied van de Gelderse Poort, waar het Wereld Natuurfonds enorme stukken terugbrengt naar hun oorspronkelijke staat. Wilde ganzen, Kolganzen, Smienten, alles in overloed en naar mijn idee elk jaar meer. Geen zeldzaamheidswaarde aan te ontdekken. Ik was ook in de Amsterdamse Hortus en daar waren heel wat planten, vooral cactussen die in Amsterdam wel zijn te zien, maar in hun oorspronglanden niet meer. Was het maar waar dat de achteruitgang in het aantal planten diersoorten alleen in Nederland te merken was.

Mooie waarnemingen van de afgelopen winter. Ik zag een Visarend, grote groepen Kleine zwanen op het gras van de Eempolders. Drie hazen die voor me uit renden, een bloeiende

hamamelis en onlangs voor het eerst de Bosuil 's morgens vroeg gehoord.

De laatste is niet zeldzaam, want Jan Bonjer, de leidinggevende van Vogelbescherming International, vertelde op de opiniepagina van het Algemeen Dagblad ook dat hij door de Bosuil werd gewekt. En Jan woont in een heel ander dorp dan het mijne. De Bosuil, die tegenwoordig genoeg neemt met parken en parkachtige landschappen, gaat de laatste tijd in aantallen vooruit.

De Visarend is wel zeldzaam. De Kleine zwanen weten elk jaar het Engels raaigras in de Eempolders te vinden. Of het goed is voor hun voortplanting, is een open vraag. Door de watervervuiling op het IJsselmeer zijn daar de uitgestrekte fonteinkruidvelden verdwenen. De Kleine zwaan at de winterknollen van het fonteinkruid en bleef gezond. Nu eet de

Zonnige zondag De ganzen hebben geen leven!

soort raaigras en daarmee vermoordt ie waarschijnlijk zijn voorplantingspotentie. Nu lijkt hij nog zo gewoon, de Kleine zwaan. De Eempolders waren weer witgekleurd de afgelopen maanden door deze mysterieuze soort uit Siberië. De Kleine zwaan is derhalve niet zeldzaam. Hij wordt het wel, zie het verhaal over gras contra fonteinkruiden en weet dat men in Rusland met voortvarendheid bezig is zijn broedgebieden te vernietigen. De sukkel weet het niet, maar er zitten aanzienlijke hoeveelheden aardolie onder zijn nest. Ik fiets door de polder en zie geen enkele zeldzaamheid. Het hart gaat wel sneller kloppen omdat ik die gewone beesten ook zo mooi vind, maar het zeldzame is ver.

DAG TURELUUR

Het minder gewone is wat minder in aantallen aanwezig dan in vorige jaren. Tureluurs bijvoor-

beeld. Er scharrelt een enkeling rond op een niet in cultuur gebracht stukje slik. Vorige jaren zaten er hier tientallen in het vroege voorjaar. Maar vorig jaar kreeg geen enkele Tureluur het, vanwege verstoring en vroeg maaien en het steeds droger maken van de polder, voor elkaar jongen groot te brengen. Dag Tureluur.

Er zijn honderden wilde ganzen in de polder. Grauwe ganzen en Kolganzen en omdat het zondag is en de provincie een heel leuk toeristisch fietspad door de polder heeft aangelegd en het vandaag de eerste zonnige zondag van het nieuwe jaar is en alle mensen uit alle dorpen uit de omgeving daarom zijn gaan fietsen, hebben de ganzen geen leven. Strijken ze hier neer, dan worden ze naar daar verjaagd. En ze zijn inmiddels zo gewoon dat het benauwd is geworden voor ganzen in de polder. De beste, meest van de mensen

verwijderde plekken, zitten vol. Ganzen zijn zo gewoon geworden dat ze zichzelf langzamerhand in de weg gaan zitten. De optimale aantallen overwinteraars zijn nu wel bereikt, denk ik, want Nederland zit vol met ganzen. O zo gewoon. Er zijn Smienten, duizenden overwinteraars uit Siberië en elk jaar meer dankzij ons groene gras. Maar waar zijn de Wintertalingen gebleven, de Huismussen en de Slobeenden? Vorige jaren zaten er daar op de plas van die laatste soort toch tientallen? Duizenden Spreeuwen vallen in het riet. Elk jaar steeds meer Spreeuwen, steeds minder Slobeenden.

Overgenomen uit het Algemeen Dagblad van 10 februari 1994.

Onder leiding van Joke van Velsen genoten zestien leden van de vogelwerkgroep op 19 februari van flora en fauna in Zeeuws Vlaanderen. Een verslag van de ontdekking van zeebies, Zwarte ruiter en Bruine kiekendief bij doodtij.

Francien en Ruud Wilms

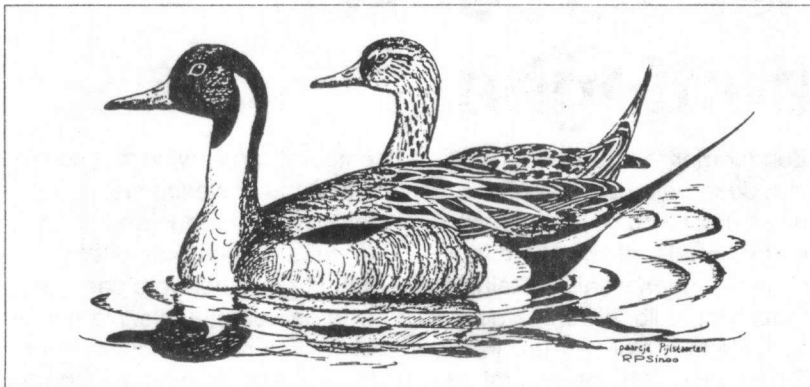
Doodtij bij het Verdonken Land van Saefthinghe

Zaterdagavond 22 januari 1994: weersverwachting zware tot zeer zware storm en veel regen, een prettig vooruitzicht voor een vogelexcursie naar Zeeuws-Vlaanderen! We keken elkaar al aan, zo van: met dat weer hoeft het van mij niet.

Zondagmorgen 23 januari 7.30 uur: Joke belt, het gaat niet door, de opzichter had gebeld met de mededeling dat we van de dijk zouden waaien. Gelukkig maar, dan krijgen we ook geen gevoelens spelbreker te zijn. Zaterdag 19 februari: een stralende, zonnige dag met een mild

temperatuurtje, windstil, ideaal voor een vogelexcursie. Joke vervoert in een busje zeven heren en een dame, de overige acht vogelliefhebbers passen in twee personenauto's. Na het uitreiken van routebeschrijvingen op pad naar Emmadorp. Zo rond 12 uur vinden we het plaatselijke

dorpscafé met de originele naam "Het Verdrongen Land". De andere auto is ook net gearriveerd en met koppen koffie brengen we de wachttijd door tot het verschijnen van Joke en haar gezelschap. Zo rond 1 uur zijn we dan zover, we kunnen op pad. De gids, Henk Castelijns, is ook gearriveerd en krijgt assistentie van een heuse Belg, Jean Maebe. Beide blijken een enorme kennis te hebben van het gebied wat betreft flora en fauna, en vooral Jean weet ook veel van de historie. We zullen in het Verdrongen Land van Saetfinghe drie plaatsen bezoeken, die gezien de afstanden per auto worden aangedaan. Het Speelmansgat, een vrij grote geul in het slikken- en schorregebied, is het meest westelijke deel van dit ca. 3500 hectare grote gebied, dat aan het einde van de 16e eeuw door overstromingen is ontstaan. Aangezien het doortij en ook nog eens eb is, hebben we vanaf de dijk een mooi uitzicht over de droogliggende slikken en schorren. De meeste ganzesoorten zijn inmiddels al vertrokken in meer noordelijke richtingen, maar er zijn nog voldoende andere soorten aanwezig om ons te doen watertanden. Grote aantallen Pijlstaarten dobberen rustig in het ondiepe water van de geul, vergezeld van Wintertalingen, Bergeenden en

Paartje Pijlstaarten

Smienten. Uiteraard ontbreekt de alom bekende Wilde eend ook niet. De slikken zelf worden druk bewandeld door Kluut, Wulp, Mantelmeeuw, Zilvermeeuw én Zilverplevier, terwijl ook een aantal Watersnippen zich af en toe vertoont voor verrekijkers en telescopen.

De Scholekster ontbreekt ook niet, evenals een verdwaalde (?) Kievit en een Blauwe reiger. Henk denkt zelfs op zeer grote afstand een Slechtvalk op een hoop turf te zien! Lopend begeven we ons in de schorren (= begroeid gebied) teneinde van Jean en Henk het een en ander te mogen vernemen over de voedingsgewoonte van de ganzen (zeer leerzaam). Na nog wat nagenieten vanaf de zonovergoten dijk, op weg naar de volgende halteplaats: het begin van de Prosperpolder, een prima plek voor een kop thee en een boterhammetje in het zonnetje. Wat achtergebleven Grauwe ganzen en Kolganzen in het riet, een enkele overvliegende Buijzard. Over het hek, de dijk op. Al spoedig ontwaren we een aantal Bonte kraaien. Op een van de weinig voorkomende zanderige

Bruine Kiekendief

verhogingen in dit gebied darten grote hoeveelheden konijnen in de namiddagzon.

De Rietgors laat van zich horen en de Holenduif zoekt zijn weg naar drogere gebieden. Ook hier vertellen Henk en Jean weer de nodige wetenswaardigheden over dit unieke brakwater natuurgebied.

Zo tegen vijf uur op weg naar onze laatste bestemming, een oude, verlaten schaapskooi in het meest oostelijke deel. Een stevige wandeling over een dijk, die net droog genoeg ligt om er zonder problemen overheen te lopen (helaas, de voorzitter had er toch wat moeite mee).

In een bijna droog staande geul wat Scholeksters en een Zwarte ruit, door een enkeling in eerste instantie aangezien voor een Tureluur. Er zitten er zo'n 25 à 30 stuks in het hele gebied. Van de vogels die trekken komen de vrouwtjes al in juni uit Siberië, pas in augustus gevolgd door de mannetjes met de door hen grootgebrachte jongen, een waardig staaltje van emancipatie.

Onderweg een kijkje bij een foerageerplaats van ganzen, een geheel kaal gevreten gebied in het riet, een verschijnsel waarover verschillende deskundigen zich zorg maken in verband met mogelijke kaalslag van het ge-

bied. Hier worden we gewezen op de verschillen in de uitwerpselen van de ganzen. Als ze zeebies hebben gegeten is de ontlasting bruin, in tegenstelling tot groene uitwerpselen na het nuttigen van zeeasters. Weer wat geleerd!

De schaapskooi is een verlaten bouwval, die eens onderdak bood aan een kudde schapen, die de begroeiing in de hand hield. In de rietlanden er omheen zoekt de Bruine kiekendief een plekje om de nacht door te brengen, volgens Henk elke avond zo'n stuk of dertig. Helaas komt zijn voorspelling niet geheel uit.

Terwijl de zon verder zakt, de kou langzaam in onze lijven optrekt en Joke enige sfeervolle foto's maakt, zijn wij getuige van een vijftal exemplaren dat zijn nachtstee opzoekt. Als eerste de vrouwtjes, enige tijd later gevolgd door de mannetjes.

Aangezien de heren wat kleiner gebouwd zijn willen zij niet het risico lopen van hun plek te worden verdreven door de zoekende, forsere dames.

De Blauwe kiekendief overnacht (in tegenstelling tot de bruine) in de zeebiesvelden. De beide soorten hanteren dus een strikt gescheiden slaapgebied. In de

schemering ontwaren we ook nog een enkele Buizerd, die zijn slaapplaats opzoekt in de bomen van de achter de dijk gelegen polder. Zo tegen half zeven moet Henk tot zijn grote ongenoegen bekennen dat er niet meer zullen komen. Het land is door het doodtij nogal droog, dus de "kiek" heeft een groter aanbod in drooggelegen slaapplaatsen. Helaas, het zij zo!

Ineke Wiegel

(On)Gelukkig met Natuurmonumenten

In een stukje in De Korhaan van februari 1994 [Korhaan 27 (1) pagina 15] trof ik de volgende zin aan: "*Gelukkig zijn de wetlands in ons werkgebied niet meer in particuliere handen, maar vrijwel geheel bezit van Natuurmonumenten*". Na lang aarzelen stel ik u toch de vraag wat dat "*gelukkig*" betekent?

Bij de weilanden achter het Naardermeer, te bereiken via de Melkmeent, staat een bord van Natuurmonumenten: Beschermd gebied voor vogels, verboden toegang. Ik heb hier tot tweemaal toe koeien, die op die weide neergezet worden (door wie weet ik niet, maar ze horen er niet!) nesten van Veldleeuweriken zien stuktrappen. De boerderij van het landgoed Spanderswoud, eigendom voor zover ik weet van Natuurmonumenten, moest zonodig verbouwd worden. Alle nesten

van de Boerenzwaluwen werden vernield. Ik heb die Boerenzwaluwen hijgend terug zien komen, niet wetend waar ze zich nu moesten nestelen.

Natuurmonumenten is bezig het landgoed Boekesteyn geheel te vernielen. Alle heggen langs de zijingang zijn weggehaald. Niet gekapt, maar geheel verwijderd. Zo ook een aantal bramenstruiken. Hier zaten onder andere nesten van Heggemus, Roodborst en Winterkoning. De vorige eigenaar van Boekesteyn liet tenminste de vogels met rust. In de boom die tegenover ons huis stond (één van de veertig overigens die met toestemming van Natuurmonumenten, de grootste grondeigenaar van het Dorp 's-Graveland zijn gekapt) zat een nest van een Grote bonte specht. Die is nu verdwenen. Langs de sloot tussen de grens van Boekesteyn en

Grote bonte specht

Sperwershof stonden heggen. Behalve de mussen kwamen er tot nu toe altijd weer een paar Bergeenden op het weiland nestelen. Ze konden dan via de sloot (en beschermd door de heggen) naar de vaart. Waar moeten zij dit jaar naar toe? De heggen zijn verwijderd.

Het bezoekerscentrum Corversbos wordt overgeplaatst naar Boekesteyn. Weet u wat dit voor de natuur en de vogels betekent: gigantische overlast van

milieuvervuilend blik en loslopende honden, want er is geen toezicht. Eén boswachter tegenover twintig directeuren en driehonderd andere medewerkers, die koffie drinken, ziek zijn of een atv-dag hebben. Wij hebben het als bewoners nog niet eens over de overlast die wij ervan zullen krijgen. De waslijst is niet te overzien, dus ik stop maar. Dat woordje "gelukkig" is derhalve voor de bewoners van het Dorp 's-Graveland ietwat "ongelukkig" gekozen.

Reactie van de redactie: De schrijver van het artikel in de vorige Korhaan "Vechtplassen-gebied cruciaal voor bedreigde vogelsoorten" toonde zich "gelukkig" met het feit dat de wetlands in het Vechtplassen-gebied niet in eigendom zijn van particulieren of gemeentelijke overheid, maar van een natuurbeschermingsorganisatie, namelijk Natuurmonumenten. Natuurbeschermingsorganisaties hebben nu eenmaal een beter inzicht en ook een groter belang bij het voortbestaan van zeer waardevolle natuurgebieden. Deze constatering betekent uiteraard niet dat het beleid van de vereniging Natuurmonumenten altijd en onder alle omstandigheden "gelukkig" is. Wij hebben Natuurmonumenten gevraagd te reageren op de kritiek van Ineke Wiegel.

Reactie van Natuurmonumenten

Het beheer van grasland in weidevogelgebieden van Natuurmonumenten is vergelijkbaar met het agrarisch bedrijf van voor de jaren vijftig. Waar mogelijk een hoge waterstand en afwisselend hooiland met weiland waarop vee graast.

In de weilanden op de Hilversumse Bovenmeent grazen vanaf 15 mei twee pinken per hectare. het grasgewas op de hooilanden wordt pas gemaaid, nadat vastgesteld is dat er geen jonge vogels meer aanwezig zijn.

Dit beheer en gebruik is geheel en al in het belang van de vogels en geeft hen de beste overlevingskansen. Het blijft echter mogelijk dat er wel eens een nest of jonge vogel verloren gaat. Dat is niet te voorkomen.

Boerenwaluw

Natuurmonumenten heeft vele gebouwen, waaronder monumenten, te onderhouden. Soms is het onderhoud zo veelomvattend dat van een restauratie gesproken kan worden. Aangezien de bescherming van plant en dier hoog in ons vaandel staat, worden bij restauraties ook de belangen van vogels en vleermuizen in het oog gehouden. Bij de bestrijding van bijvoorbeeld houtworm en boktor wordt rekening gehouden met vleermuizen. Als delen van het gebouw gesloopt moeten worden om dergelijk onderhoud te kunnen verrichten, dan is het niet uitgesloten dat er nesten verwijderd moeten worden. Dit herstelwerk zal in principe altijd buiten de broedtijd plaatsvinden, tenzij het een noodreparatie betreft.

BOEKESTEYN

Op het landgoed Boekesteyn troffen wij uitgestrekte productieboomgaarden aan, omzoomd met elzenhagen. Ook werd een

groot aantal kassen en overige bedrijfsgebouwen overgenomen. Natuurmonumenten heeft Bureau Bakker en Bleeker opgedragen om, uitgaande van de aanwezige en mogelijk toe te voegen waarden, een herstelplan op te stellen. Daar is het bureau uitstekend in geslaagd. Dit plan wordt nu uitgevoerd en daarin is geen plaats meer voor productieboomgaarden, elzenhagen en kassen, maar wel voor nieuwe vijvers, sloten, bosranden, doorkijkjes, bouw- en grasland.

In het binnenkort te openen Bezoekerscentrum Boekesteyn zullen vele bezoekers geïnformeerd worden over de waardevolle landgoederen en hun kwetsbaarheid. Uit ervaring weten wij dat zij zich in het algemeen voortreffelijk gedragen als ze na hun bezoek aan het centrum in het terrein wandelen. Mocht dat een enkele keer niet het geval zijn, dan zal één van onze zes toezichthouders zeker op gepaste wijze ingrijpen.

Broedvogels van Noord-Holland in de uitverkoop

Ongetwijfeld zijn er binnen de vogelwerkgroep nog gegadigden voor het in 1990 verschenen boek Broedvogels van Noord-Holland (438 bladzijden). Deze publikatie bevat zeer gedegen informatie over de broedvogelbevolking van de provincie Noord-Holland.

De oorspronkelijke prijs was fl.47,50, maar deze uitgave wordt thans aangeboden voor fl.17,50 (exclusief fl.7,50 portokosten). Bestellen is mogelijk door storting van f 1.25,00 op postgiro 299215 t.n.v. Stichting Het Noordhollands Landschap, Oostzaan onder vermelding van Broedvogels van Noord-Holland.

Zwartkop, Zwartkopmees, Zwartkopgrasmussen, Tuinfluiter, Matkop, Glanskop, Zwartkoptuinfluiter. Staat de hele wereld op z'n kop? Het is vaak al moeilijk genoeg om die zwarte hoofden uit elkaar te houden, maar als we ook de namen niet meer uit elkaar houden, dan wordt het pas echt onoverzichtelijk. Een verhaal over "het monster van Loch Ness onder de vogels".

A.J. van Klaveren

Over Zwartkopgrasmussen en ander stoffig spul

Laatst kreeg ik een aardig briefje van een mevrouw die wat waarnemingen wilde doorgeven. Zij zag in de tuin een Zwartkopmees.

Ze had hier plezier in. Hoe zou ik hierop moeten reageren zonder belerend over te komen en het enthousiasme van die mevrouw weg te nemen? Hoe kon ik haar, en gelijk anderen, vertellen dat zij iets bijzonders had gezien? Namelijk iets dat niet bestaat. Ongeveer het monster van Loch Ness onder de vogels.

Het is een hardnekkige, ingebakken beginnersfout, veroorzaakt door de naamgeving in oude, stoffige vogelboekjes. Nu is die oude naamgeving van vogels op zich niet zo erg. Het heeft iets nostalgisch en waardevols.

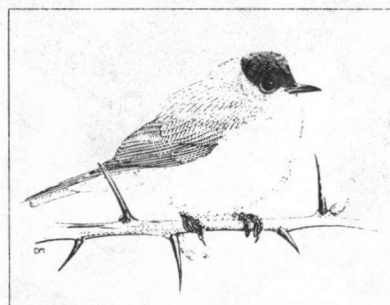
'Boekvink' (= beukvink) is toch veel leuker dan gewoon 'Vink', ook al is het wat ouderwets?! Zwartkoptuinfluiter in plaats van Zwartkop is er ook zo een. Kom ik met deze soort meteen bij de ontknoping van dit verhaal. Het is verwarrend; nog steeds worden oude en nieuwe namen door elkaar gebruikt. Daarom een korte beschrijving van de volgende vier vogelsoorten.

De **Zwartkop**. De echte. Heette vroeger Zwartkoptuinfluiter en hoort in het geslacht van de grasmussen. De Zwartkop is een uitstekende zanger, met een

prettig, lijsterachtig lied. Hij is heel algemeen. Dat komt met name omdat ze tevreden zijn met een laag, open struweel onder een scherm van bomen. Wat flinke Rododendrons en wat bomen er boven. Met uitzondering van z'n zwarte alpino (bij het vrouwtje poep-bruin) is ie verder wat saai. Grijs vooral.

Zwartkoptuinfluiter staat hem misschien toch beter. Een stoffige naam bij een wat stoffig beest.

De Zwartkop is al eind maart - begin april terug uit het Middellandse-zeegebied en laat dan z'n verrukkelijke zang horen. Hij was vroeger een zomervogel, dus dat was makkelijk. Dan was het in de winter dus een 'Zwartkopmees' en in de zomer een

Zwartkop

'Zwartkoptuinfluiter'. Net als dat verhaal met de Sperwer en de Koekoek. Tegenwoordig overwinteren er steeds meer Zwart-

koppen in Noordwest-Europa en moeten we dus goed kijken met wie we te maken hebben. De Zwartkop en de Tuinfluiter worden nogal eens met elkaar verward. Vooral door vogelaars die in het vroege voorjaar, net als de vogels, weer even op gang moeten komen. Soms lijkt het knarsende, tsjetterende deel van de geluiden van de Zwartkop wat op het gemurmel van de Tuinfluiter. Als je twijfelt altijd proberen het beest te zien te krijgen! De Tuinfluiter komt begin mei aan en heeft lang niet zo'n boeiend lied te vertellen als de Zwartkop. De Tuinfluiter is zo mogelijk nog stoffiger en saaier van uiterlijk. Ook wat z'n zang betreft: een onderdrukt, maar wel gezellig gemurmel uit het dichte struikgewas.

De **Glanskop** is een mees, vroeger ook Glanskopmees genoemd. Hij komt veel voor in oude landgoederen, daar waar grote beuken en eiken staan. Qua kleed is deze soort te vergelijken met de Zwartkop, vanwege zijn wat saaie kleed en donkere kapje (dat óver het oog reikt) en zijn stoffige bijnaam: 'Zwartkopmees'. Het is echter in gedrag en uiterlijk een echte mees. De Glanskop is vaak te zien in terreinen op droge zandgrond of in hellingbossen, waar

ook Boomklevers en Kleine bonte spechten worden waargenomen. Echt een soort van oude landgoederen. Het voedsel wordt vaak hangend en na enig hakken verzameld. Als alle mezen heeft ook de Glanskop lichte wangen onder een donkere pet. Z'n borststreep is niet meer dan een vlinderstrikje. De geluiden van de Glanskop zijn altijd fel: pitjèh-dèdèdèdè of daarop gelijkend.

De Matkop is veel meer een moerasmees, die met name in de Vechtstreek hoge dichtheden kan bereiken. Hij lijkt zeer veel op de Glanskop (die je echter nooit in moerassen ziet). Qua

geluid verschillen ze als zon en maan; de Matkop heeft een bescheiden roep. Kenmerkend is het pèh-pèh-pèh (toetertje). De eenvoudige zang (tieuw-tieuw-tieuw) wordt vaak gehoord. Hij hakt in vermolmde elzen en berken een nestholte. Kleine verschillen in het verenkleed, in vergelijking met de Glanskop, zijn meestal niet goed te zien. Geen wonder dat ook deze mees onder de noemer 'Zwartkopmees' werd geschaard. In Groot-Brittannië heet de Matkop 'Wilgenmees' en de Glanskop nota bene 'Moerasmees'! Wie is wie? Verwarring alom. (De vogelaars van vroeger hadden het met 'Zwartkopmees' dus veel een-

voudiger!) En de natuur zou de natuur niet zijn als er niet een uitzondering bestond. De Matkop komt namelijk óók voor daar waar Glanskop en Zwartkop voorkomen!

Dus we zijn weer terug bij af? Nee, integendeel. Dat is het leuke van vogels kijken. Vergeet de haast, neem de tijd, een goed (recent uitgegeven) vogelboek en een zonnige dag en probeer die verschillen eens te horen en te zien. Schrijf vooral op wat je hoort en ziet en vergelijk dat later met de vogelboeken in de kast en met geluidscassettes of iets dergelijks. Veel plezier ermee!

Woningbouw bedreigt vogels op het IJmeer

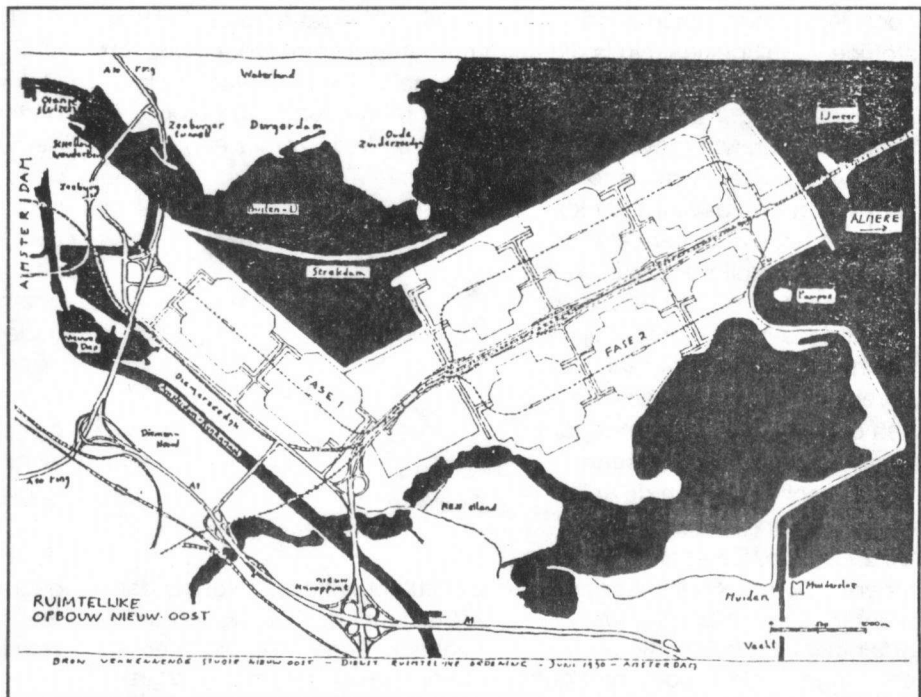
Zoals wellicht bekend heert de gemeente Amsterdam vergevorderde plannen om een deel van het IJmeer vol te bouwen met woningen. Zoals uit bijgaande schets blijkt bedreigen deze plannen met de naam "Nieuw Oost" ook Pampus en de kust voor Muiden. Het zal dan ook duidelijk zijn dat onze vogelwerkgroep de doelstelling ondersteunt van een pas opgerichte werkgroep "Redt het IJmeer, Stop Nieuw Oost". Deze werkgroep wil de bouwplannen stoppen, temeer daar alternatieven ruimschoots voorhanden zijn. Het opgeven van een unieke open ruimte en het ongehoorde automatisme waarmee ruimte wordt opgeëist ten koste van leefruimte van in het wild levende dieren, zijn redenen genoeg om de actiegroep te steunen. Daarom hebben wij de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (waarvan onze

VWG lid is) gevraagd zich bij de werkgroep tegen Nieuw Oost aan te sluiten. Andere deelnemers zijn Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer, Natuurmonumenten, KNWV, Bond Heemschut, Milieufederatie Noord-Holland, Stichting Pampus, Centrale Dorpenraad

landelijk Noord en bewonersgroepen uit Amsterdam, Diemen en Muiden.

Voor nadere inlichtingen kunt u een zeer informatieve folder aanvragen bij de werkgroep: Postbus 1, Edam. Telefoon: 02993-71351.

Ruimtelijke Opbouw Nieuw-Oost

Rob Kloosterman

Opheffen van veldpolitie is slecht voor vogels

Zoals wij onder meer tijdens een VWG-lezing van Henk Hardon vorig jaar hebben kunnen vernemen, wordt de Veldpolitie gefaseerd opgeheven. In onze regio heeft dit vorig jaar z'n beslag gekregen. De Veldpolitie-taak is in de reguliere politiediensten geïntegreerd.

De resultaten zijn er naar. Er komen steeds meer berichten dat de "groene wetten", zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet op de Bedreigde Uitheemse Diersoorten en de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren niet voldoende op naleving worden gecontroleerd. Van politiezijde en uit de pers vernemen wij dat aan genoemde controle geen hoge prioriteit wordt gegeven door gebrek aan mankracht, kennis en motivatie.

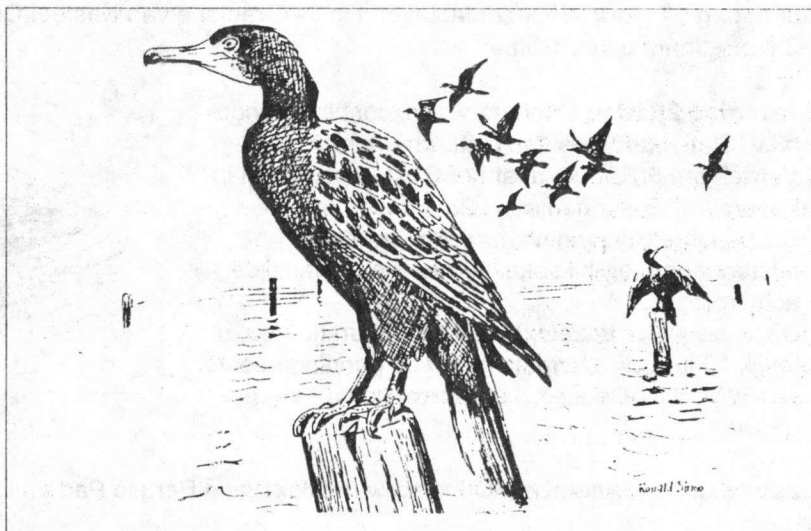
Stroperis vissen op grote schaal in het Gooimeer. Uiteraard slaan zij hun slag op rustige plekjes, waar juist ook Futen en Aalscholvers vissen en daardoor in de netten verdrinken.

Door of voor clandestiene handelaren worden Blauwborsten, Goudvinken, Leeuweriken en Spechten uit de natuur gevangen. Criminelen vergiftigen Haviken en andere stootvogels en zagen en nestbomen om. Het laat zich makkelijk raden hoe het met de hazen-, konijnen- en Fazantenstroperij gaat.

Binnenkort komt de nieuwe Flora en Faunawet tot stand. Een overheid die een wet maakt, waarvan zij de naleving niet voldoende kan controleren, mist haar geloofwaardigheid.

De subgroep Natuurbescherming van onze vogelwerkgroep heeft de korpsbeheerder van de regiopolitie Gooi en Vechtstreek (de burgemeester van Hilversum) schriftelijk gevraagd deze toestand te verbeteren. Te-

vens hebben wij haar meegedeeld over de oplossing te willen meedenken, wellicht samen met andere "groene" verenigingen en de Wildbeheerseenheden in de regio.

Aalscholvers

In geval van nood ...

Uit contacten met onze leden blijkt, dat men nog steeds niet goed weet welke instantie te benaderen om gesignaleerde misstanden door te geven, ten gevolge van menselijk handelen in de natuur met dieren. Maakt u gevallen van stroperij, jachtmisstanden, mishandeling of illegale handel van dieren of dierproducten mee, meld u dit dan aan een van de volgende instanties:

Landelijke Inspectiedienst (Dierenbescherming)
Postbus 2237, 1200 CE Hilversum.
Telefoon: 035-234081 - Fax: 035-232948.

Algemene Inspectiedienst (Ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij)
Postbus 234, 6460 AE Kerkrade. (Dag en nacht bereikbaar, ook in weekend).
Telefoon: 045-466222 - Fax: 045-461011.

PROGRAMMA

Zaterdag 7 mei: Ochtend-wandelexcursie Oppad-Kromme Rade, o.l.v. Rick en Inge van den Akker. Vertrek om 5.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Er is daar weinig parkeergelegenheid, dus graag met volle auto's rijden.

Dinsdag 10 mei: Werk-contactavond in de Oranjerie van Kasteel Groeneveld. Vanaf 19.45 uur bent u welkom! Er zal deze avond o.a. aan het archief gewerkt worden.

Donderdag 19 mei: Avond-wandelexcursie PEN-eiland, o.l.v. Jelle Harder en Rob van Veen. Vertrek vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

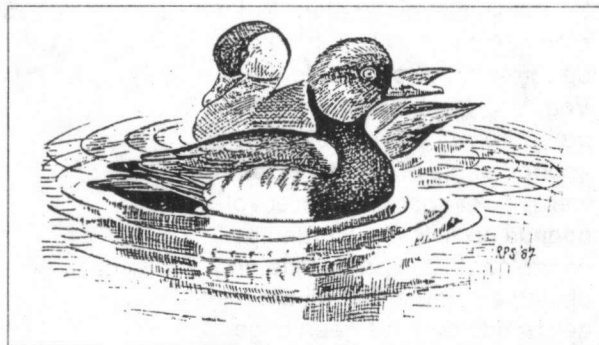
ATTENTIE: De vertrektijd is gewijzigd in 18.30 uur, i.p.v. 19.00 uur zoals in de vorige Korhaan was opgegeven.

Zondag 12 juni: Ochtend-wandelexcursie Zanddijk, o.l.v. Dick Jonkers. Vertrek om 5.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het ontspanningspark Oud-Valkeveen.

Dinsdag 14 juni: Werk-contactavond in de Oranjerie van Kasteel Groeneveld. Zie programma van 10 mei.

Zaterdag 25 juni: Ochtend-vaarexcursie Botshol, o.l.v. Sietse de Vries van Natuurmonumenten. Vertrek om 6.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Er kunnen max. 25 mensen mee. S.v.p. schriftelijk opgeven, met opgave van telefoonnummer, bij Joke. (Adres zie binnenzijde achterblad).

De kosten voor deze excursie bedragen fl. 7,50, uiterlijk 10 juni over te maken aan de penningmeester van VWG Het Gooi e.o., met vermelding: 'Vaarexcursie'.

Krooneend

Zaterdag 10 september: Ochtend-wandelexcursie Bergse Pad en Dammerkade o.l.v. Johan van Galen Last.

Vertrek om 7.00 uur vanaf het parkeerterrein bij de R.K. Kerk aan het Stichts End in Ankeveen.

Dinsdag 13 september: Najaarsvergadering van de subgroep Avifauna. Om 19.30 uur is de Oranjerie open en staat de koffie klaar. Om 20.00 uur begint de vergadering.

Donderdag 22 september: Lezing.

Dinsdag 27 september: Bijeenkomst voor de excursieleiders in Groeneveld.

7-8 en 9 oktober: Najaarsweekend Schiermonnikoog. Wilt u mee, geef u dan zo snel mogelijk schriftelijk op bij Joke van Velsen. Alleen bij voldoende deelname kan dit weekend doorgaan!

Om vast te noteren: De SOVON-dag is op 10 december in Nijmegen.

DEELNEMERS AAN DE EXCURSIES WORDT DRINGEND VERZOCHT OM BIJ ALLE EXCURSIES VOOR DE AANGEGEVEN TIJD AANWEZIG TE ZIJN, ZODAT OP TIJD VERTROKKEN KAN WORDEN!!

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenoot-leden van de VWG. U wordt dringend verzocht op deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

P.v.d.Berg	Juliusstraat 11	1223 EM Hilversum	035.834665
Mw.J.C.Caron-Lulofs	Bremlaan 2	1231 CC Loosdrecht	02158.23299
L.H.J.v.d.Hilst	Amerongseweg 13	3524 LL Utrecht	030.895389
T.A.H.Hilhorst	Barbiersweg 6	1251 PA Laren	02153.18054
Mw.C.Meltzer-Verhey	Golfstroom 194	1271 CT Huizen	02152.41504
Mw.J.J.Platteel-Mulder	L.v.Eikenrode 7	1231 BN Loosdrecht	02158.23299
Mw.F.Roode-de Meyer	Grote Haar 26	1399 HP Muidersberg	02942.54266
Mw.F.C.Schipper-Polderman	Orionlaan 80	1223 AJ Hilversum	035.856229
Mw.J.H.W.v.d.Velde-Rodenhuis	K.Sophielaan.5	1405 ER Bussum	02159.19016
H.v.d.Velde (hsgen.)	K.Sophielaan.5	1405 ER Bussum	02159.19016
C.Westland	Brede Englaan 11	1272 GR Huizen	02152.42132

Adreswijzigingen:

R.v.d.Brink	Springendallaan 22	1333 W Almere Buiten
Mw.T.Kievits	Springendallaan 22	1333 W Almere Buiten
J.Lamers	Katten 4	1411 WE Naarden
A.de Later	Postbus 2011	1200 CA Hilversum
P.H.J.v.d.Grabben	Boslaan 9	1261 CB Blaricum
Mw.M.Weitjens	Veerstraat 9	1211 HJ Hilversum

Bedankt:

E.v.Akker	Laren	S.J.Koch	Baarn
A.Blommesteijn	Soest	P.J.M.Maas	Soest
Hr. en Mw.Hofmeester	Huizen	M.de Lange	Hilversum
J.v.d.Kamp	Hilversum		

Ruilabonnement met:

Natuur en Vogelwacht Vijfheerenlanden	Postbus 126	4130 EC Vianen
KVVN, Afd.Noorderkempen	p/a Kuiperstraat 11	2910 Essen, België

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Leny Reddingius

Boombiad: IBN-DLO, jrg 6 no 1, februari 1994.

Natuurontwikkeling in de uiterwaarden - Actie voor zeehonden, robben, zeeleeuwen en walrussen - Water maakt of breekt de Nederlandse laagvenen - Bossen helpen CO₂-uitstoot compenseren.

Debakel, NJN distrikt VI, jrg 18 no 1, februari 1994.

Drie jaar libellen in Gooi en Vechtstreek - Muizeninventarisatie van het Spanderswoud in 1993 - Dagvlinders in het Gooi 1990-1993.

Debakel, jrg 18 no 22, maart 1994.

Kleine en grote oeverspinnen - Libellewaarnemingen in het Naardermeer in 1993.

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 31 no 4, 1993.

Bergeenden houden van gezelligheid - Fenologie 1992 en 1993.

De Grutter, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 18 no 1, februari 1994.

Algemene broedvogels in de Zaanstreek in 1993 - Verslag van de wintervogeltellingen in de Zaanstreek (seizoen 1991-1992).

De Kleine Ratelaar, IVN Gooi e.o., jrg 16 no 1, febr.1994.

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 37 no 1, febr.1994.
Jaarverslag 1993.

Mens en Milieu, IVN, jrg 45 no 1, lente 1994.

Pressie voor beter natuurbeheer - Project wegen voor de natuur in Aalsmeer werd een succes.

De Mourik, VWG Rijk van Nijmegen, jrg 19 no 3, 1993.

Zeldzame en schaarse broedvogels in het Rijk van Nijmegen.

Natuurbehoud, Natuurmonumenten, jrg 25 no 1, febr.1994.

Natuurmonumenten gaat proberen de Korhoenderpopulatie in de Loonse en Drunense Duinen te herstellen - Het spannende gevecht tussen natuur en nieuwe natuur - Tiengemeten wordt een weergaloos natuurgebied.

Natuur Nabij, IVN Eemland, jrg 22 no 1, maart 1994.

Jaarvergadering 1993.

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, no 2, febr.1994.

Land- en tuinbouw: de moeizame weg naar minder gif - (Schr)le troost voor de natuur: Ontsnippen van wegen moet de gevolgen van snelwegen verzachten - Jacht in natuurgebieden drastisch beperkt.

Natuur en Milieu, no 3, maart 1994.

De markt is rijp voor het bloemetje zonder gif - Gabor houdt van de jagers - Natuurmonumenten: het mag best wat wilder (De visies op natuurontwikkeling).

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 21 no 1, maart 1994.

Natuurontwikkeling maakt IJsselmeeroever nog waardevoller - Blauwe zwemkrab verovert Amsterdam - Levensaders door het Groene hart - Raadselachtige verdwijning van Veldleeuwvraagt om oplossing.

De Steenloper, VWG Den Helder, jrg 12 no 62, febr.1994.

Zeetrek voorjaar 1994 - Geringde Drie-teenstrandlopers afgelezen bij Den Helder.

De Tringiaan, VWG Schagen e.o., jrg 17 no 1, febr.1994.

De Fuut - Zeldzame gasten in ons gebied.

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Dodaars	1	1994-02-26	Karnemelksloot - Naarden	P.Schut
Roodhalsfuut	1	1994-01-18	Kortenhoefse Plassen - Westzijde	J.H.de Haan
Geoorde Fuut	4	1994-01-29	Plas achter Hollands End	Mw. en de Hr.Hagen
Roerdomp	1	1994-01-16	Waterleidingplas - Loenen	J.van Bergeijk
Roerdomp	1	1994-01-18	Naardermeer (Midwintertelling)	J.J.Verkerke
Roerdomp	1	1994-01-18	Kortenhoefse Plassen - Westzijde	J.H.de Haan
Kleine Zwaan	110	1994-02-16	Aetsveldsepolder - Weesp	J.W.v.Galenlast
Kleine Rietgans	25	1994-01-18	Naardermeer (Midwintertelling)	J.J.Verkerke
Kolgans	150	1994-02-05	Hilversumse Meent (Weidegebied)	P.& V.Schut
Kolgans	600	1994-02-28	Hilversumse Meent, Weidegebied	F.C.Jager
Grauwe Gans	250	1994-01-12	Keverdijkse Overscheense Polder	P.Schut
Brandgans	20	1994-01-01	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Brandgans	16	1994-02-12	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Nijlgans	2	1994-01-01	Zandafraving langs Oud Huizerweg 055D	R.Th.Huizenga
Nijlgans	3	1994-01-16	Naardermeent - Naarden	D.Jonkers M.de Graaf
Bergeend	12	1994-02-12	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Smient	60	1994-02-13	Zuidpolder te Veld - Eemnes	P.Schut
Krakeend	1	1994-01-08	't Merk Oostermeent - Huizen	D.Jonkers
Krakeend	16	1994-01-18	Naardermeer (Midwintertelling)	J.J.Verkerke
Wintertaling	2	1994-03-08	Noordpolder beoosten Muiden	P.Schut
Krooneend	3	1994-01-16	Waterleidingplas, Loenen	J.van Bergeijk
Brielduiker	2	1994-01-30	Naardermeer (vogelhut Meerkade)	P.Schut
Nonnetje	2	1994-01-15	Laarder Wasmeer	J.Renzenbrink
Nonnetje	1	1994-02-26	Karnemelksloot - Naarden	P.Schut
Grote Zaagbek	1	1994-01-02	Maatpolder - Eemnes	D.Jonkers
Grote Zaagbek	50	1994-01-30	Naardermeer (vogelhut Meerkade)	P.Schut
Havik	1	1994-02-09	Westkant van het Naardermeer	W.Weitjens
Sperwer	1	1994-01-01	Woensberg - Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Sperwer	1	1994-01-05	Tuin Bestevaer 10 (greep man merel)	R.Th.Huizenga
Sperwer	1	1994-01-06	200m West Uitkijkpunt Magdalen 055D	R.Th.Huizenga
Sperwer	1	1994-01-08	Valse Bos - Eemnes	D.Jonkers
Sperwer.	1	1994-01-08	Zuidpolder te Veld	D.Jonkers
Sperwer	1	1994-01-15	Kromme Rade - Vuntus	A.Vermeule
Sperwer	1	1994-01-22	Noordpolder te Veen - Eemnes	D.Jonkers A.Vermeule
Sperwer	1	1994-01-22	Huizerhoogt	D.Jonkers e.a.
Sperwer	1	1994-01-30	Egelschoek/Tienhovenskanaal	D.Jonkers M.de Graaf
Sperwer	1	1994-01-30	Egelschoek bij van Hellingen Kazerne	D.Jonkers M.de Graaf
Buizerd	3	1994-01-01	Woensberg - Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Buizerd	1	1994-01-01	A1/Hoek Larenseweg	D.Jonkers
Buizerd	1	1994-01-22	Reigereiland - Naarden	D.Jonkers A.Vermeule
Ruigpootbuizerd	1	1994-01-24	Laarder Wasmeer	A.Vermeule
Boomvalk	1	1994-03-05	Laarder Wasmeer	R.Sinoo
Slechtvalk	1	1994-03-12	Oosterengweg in Hilversum	R.Sinoo
Waterhoen	10	1994-01-01	Gooiergracht Nd bij Vert.dijkje-Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Goudplevier	2	1994-01-09	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Goudplevier	138	1994-02-12	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Kemphaan	8	1994-03-17	Eempolder Noord	W.Weitjens
Watersnip	4	1994-01-18	Naardermeer (Midwintertelling)	J.J.Verkerke
Watersnip	1	1994-02-19	Hilversumse Meent (weidegebied)	P.Schut
Houtsnip	1	1994-02-26	Randweg (tegen raam gevlogen) - Bussum	Langemeijer-Grobbe

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Regenwulp	8	1994-02-16	Aetsveldsepolder - Weesp	J.W.v.Galenlast
Wulp	13	1994-01-01	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Witgatje	1	1994-01-16	Nieuwe Keverdijkse Polder	Jan & Loes Hartog
Steenuil	1	1994-04-03	Moestuincomplex Ankeveensepad	Jantien E.Weitjens
Bosuil	1	1994-01-22	Laarder Wasmeer - Laren	D.Jonkers A.Vermeule
Bosuil	1	1994-01-22	Ijzeren Veld, Crailose Weg	D.Jonkers A.Vermeule
Bosuil	3	1994-01-24	Laarder Wasmeer - Laren	D.Jonkers A.Vermeule
Bosuil	1	1994-02-22	Sportvelden langs 't Merk - Huizen	J.van Gastel
Ransuil	1	1994-01-24	Laarder Wasmeer	A.Vermeule D.Jonkers
Ransuil	1	1994-01-24	Laarder Wasmeer	D.Jonkers A.Vermeule
Ransuil	1	1994-02-15	Landgoederen Oud Naarden	S & A Visser
IJsvogel	1	1994-01-09	Egelshoek Kanaaldijk	C.Rosier W.v.d.Bedum
IJsvogel	1	1994-02-11	Sloot Oostermeent/Tennispark - Blaricum	Harry de Rooij
IJsvogel	1	1994-02-23	Naardermeer - Karmemeik Sloot	A.Grobbe
IJsvogel	1	1994-03-05	Laarder wasmeer Plas C	R.Sinoo
Zwarte Specht	1	1994-01-11	Landgoed Einde Gooi	W.Weitjens
Zwarte Specht	1	1994-01-22	pad bij Hilversums Wasmeer	D.Jonkers A.Vermeule
Zwarte Specht	1	1994-01-24	Laarder wasmeer	A.Vermeule N.Dwars
Boomleeuwerik	7	1994-03-06	Zuiderheide	W.Weitjens
Veldleeuwerik	8	1994-01-01	Oostermeent - Blaricum	J.van Gastel
Waterpieper	1	1994-01-17	Weilanden Naardermeer, Overscheense pldr	A.Vermeule
Grote Gele Kwikstaart	2	1994-01-24	Laarder Wasmeer	A.Vermeule N.Dwars
Grote Gele Kwikstaart	2	1994-02-20	Gooiergracht - Blaricum	J.van Gastel
Witte Kwikstaart	1	1994-01-01	Gooiergracht bij Vetedijkje - Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Zwarte Roodstaart	1	1994-04-03	Centrum Veerstraat - Hilversum	Jantien E.Weitjens
Koperwiek	14	1994-01-05	Voetbalveld "Zuidvogels" langs Bestevaer	R.Th.Huizenga
Grote Lijster	1	1994-01-16	Hilversums Wasmeer	D.Jonkers
Grote Lijster	1	1994-01-16	Meentweg/Oostdijk	D.Jonkers M.de Graaf
Grote Lijster	1	1994-01-22	Laarder Eng bij A1	D.Jonkers A.vermeule
Grote Lijster	4	1994-02-13	't Harde - Blaricum	J.van Gastei
Zwartkop	1	1994-02-23	Albert Grootlaan (tuin) - Naarden	R.Swankhuizen
Goudhaantje	1	1994-01-27	Naarderbos	P.Schut
Glanskop	2	1994-01-30	Einde Gooi - Hilversum	D.Jonkers M.de Graaf
Matkop	1	1994-01-30	Rietmeent - Hilversum	P.Schut
Matkop	1	1994-02-21	Rietmeent (op vetbol tuin) - Hilversum	P.Schut
Zwarte Mees	1	1994-01-30	Rietmeent 98(1e waarn.tuin in 12jr)H'sum	P.Schut
Klapekster	1	1994-01-25	Cronebos (Maisakker naast A27) Hilversum	R.Sinoo
Roek	1	1994-03-08	Hakkelaarsbrug - Muiden	P.Schut
Ringmus	40	1994-01-01	Bergweg (maisakker) - Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Ringmus	21	1994-01-02	Maatpolder (Maisakker) - Eemnes	D.Jonkers
Ringmus	11	1994-01-27	Tuin Rietmeent 98 - Hilversum	P.Schut
Keep	4	1994-02-13	Park t.o. Westhove - Huizen	J.van Gastel
Europese Kanarie	1	1994-03-17	Mussenstraat in Hilversum	W.Weitjens
Putter	1	1994-01-16	Fort Ronduit - Naarden	D.Jonkers M.de Graaf
Putter	20	1994-01-22	Noordpolder te Veen	D.Jonkers A.Vermeule
Putter	3	1994-01-30	Egelshoek/Gr.Floris V weg - Hilversum	D.Jonkers M.de Graaf
Barmsijs	14	1994-01-07	Laarder Wasmeer	N.J.Dwars
Goudvink	2	1994-03-08	Vogelhut Naardermeer	P.Schut
Goudvink (Europese v.)	13	1994-01-07	Laarder Wasmeer	N.J.Dwars
Rietgors	1	1994-02-24	Bussummerheide	C.Rosier

Informatiebijeenkomst over plan beperking Knobbelzwanen-afschot

Aan de leden van de vogelwerkgroep,

Hilversum, april 1994.

Zoals ook in De Korhaan is te lezen, gaat de Vogelwerkgroep bij wijze van proef samenwerken met de Wildbeheerseenheid (WBE) Vechtstreek-IJmeer. Doel van dit overleg is voor ons bestuur om de afschot van Knobbelzwanen door jagers terug te dringen. Dit kan gebeuren door zeer selectief eieren onklaar te maken in nesten van Knobbelzwanen.

Achtergronden die tot dit besluit tot samenwerking hebben geleid, zijn terug te vinden in De Korhaan nr. 5 van december 1993 en nr. 1 van februari 1994.

Er hebben het bestuur berichten bereikt dat enkele leden, mede naar aanleiding van perspublicaties over deze zaak, bezorgd zijn over deze vorm van overleg met vertegenwoordigers van de jagers. Om eventuele misverstanden de wereld uit te helpen en een en ander nader te kunnen toelichten, heeft het bestuur besloten een speciale informatiebijeenkomst te beleggen over dit onderwerp.

Daarom nodigen wij u hartelijk uit voor deze bijeenkomst op dinsdag 24 mei a.s., in de Oranjerie van Kasteel Groeneveld in Baarn. Aanvang 20.30 uur. Graag tot dan!

Namens het bestuur,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Rob Kole'.

Rob Kole,
voorzitter.

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	03499-82303
Sekretaris	: P.Ruiter	Bilderdijklaan 16	3743 HS Baarn	02154-24140
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Prinsenstraat 15	1211 LS Hilversum	035-233973
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	02152-51661
SG Nestkasten	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	02152-60456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804
SG Communicatie	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	02159-36811
SG Natuurbescherming	: R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562

Waarnemingskaartjes:

Inzenden	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
Afhalen	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan.42	1244 PH Ankeveen	035-562641
	L.Reddingius	Gr.W.den Oudelaan.22	1412 AV Naarden	02159-42508
	W.J.A. Hoeffnagel	Krekelmeent 72	1218 ED Hilversum	02159-19356
	P.v.d.Poel	Siriusstraat 25	1223 AL Hilversum	035-831592
	J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd.

Andere Nuttige Adressen:

Controleur Vogelwet	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bührmannlaan.42	1244 PH Ankeveen	035-562641
Consulent Vogelbescherming en Vrije Vogelreservaten:	R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562
Aanmelding Vogelcursus	: A.v.Klaveren-Van Oord	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-561426
Vogelasiel	: W.van Ingen-Den Oude	J.v.Schimmelstr.6	1411 VS Naarden	02159-45658

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

" De Korhaan "
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028 , 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

6 15 25

XH 3016104 G
J W LECLERCQ
VT HOFFSTR 28
1223EE HILVERSUM

058790